

Prof. Dr.
FERİDUN YENİSEY'e
Armağan

Cilt I

Beta

Yayın No : 3153
Armağan Dizisi : 18

Ekim 2014 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 333 - 181 - 0 (Takım No)
ISBN 978 - 605 - 333 - 182 - 7 (Cilt I)

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş. ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan kütüphaneler yapılamaz. Normal ve kanunî kütüphanelerde kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı-Cilt : Etern Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent Organize Sanayi Bölgesi
22. Cadde No: 6, Malıköy - Sincan / Ankara
Tel: 0312 640 16 23 (Sertifika No. 26886)
Kapak Tasarım: Gülgonca Çarpık

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş. (Sertifika No. 16136)
Narlıbahçe Sokak No. 11
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 513 87 05 - 511 36 50
www.betayayincilik.com

PROF.DR. FERİDUN YENİSEY'E ARMAĞAN HAKEM HEYETİ

Prof. Dr. Köksal Bayraktar, Yeditepe Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Adnan Deynekli, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Nuray Ekşi, Yeditepe Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Gülsen Güneş, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Serap Keskin Kızıroğlu, Okan Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Ayşe Nuhoglu, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Emre Öktem, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Hatice Özdemir Kocasakal, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. A. Can Tuncay, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Samim Ünan, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Hakan Üzeltürk, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Özlem Yenerer Çakmut, Özyeğin Üniversitesi (İstanbul)
Prof. Dr. Hamide Zafer, Marmara Üniversitesi (İstanbul)
Doç. Dr. Sıtkı Anlam Altay, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Doç. Dr. H. Murat Develioğlu, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Doç. Dr. Mehmet Erdem, Galatasaray Üniversitesi (İstanbul)
Doç. Dr. Kadir Emre Gökyayla, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Olgun Akbulut, Kadir Has Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Güçlü Akyürek, MEF Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sinan Altunç, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Asiye Selcen Ataç, Maltepe Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Zafer Kahraman, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Aşlı Makaracı, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Ceren Zeynep Pirim, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)
Yrd. Doç. Dr. Ayşe Şahin, Bahçeşehir Üniversitesi (İstanbul)

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Ayşe Nuhoglu
Yrd. Doç. Dr. M. Sinan Altunç
Yrd. Doç. Dr. Ceren Zeynep Pirim

gereğesinde de belirtildiği üzere, başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması, iftira suçunun özel bir işleniş biçimidir. Kaldı ki madde metninde de, TCK m.268'deki suçun faili hakkında, iftira suçuna ilişkin hükümlere göre ceza verileceği hususuna yer verilmiştir.

Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin 09.11.2009 tarihli ve 2009/3332 E., 2009/18115 K. sayılı kararında da, "Somut olay değerlendirildiğinde; kolluk tarafından önleme araması yapıldığı sırada, üzerinde ruhsatsız tabanca ele geçirilen sanığın, narkotik büro tarafından arandığı için yanında kimlik taşımadığı ve polis tarafından yakalanınca yeğeni-ne ait kimlik bilgilerini verdiği, ancak karakola gidince pişman olarak ve gerçeğin nasıl olsa ortaya çıkacağını düşünerek 2-3 saat içinde gerçek kimliğini açıkladığı yönündeki savunması ile tüm tutanakların sanığın gerçek kimliğine göre düzenlenmiş olması ve sanığın kimliğinin parmak izi incelemesine göre saptandığına ilişkin bir kanıt bulunmaması karşısında, kimlik bilgileri kullanılan mağdur hakkında soruşturmaya geçilmediği de gözönüne alınarak, sanık yararına TCK'nın 269. maddesi uyarınca etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiği gözetilmeden fazla ceza verilmesi", yasaya aykırı olarak değerlendirilmiştir.

Etkin pişmanlık hükümlerinde son olarak, basın ve yayın yoluyla yapılan iftiradan dolayı etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, etkin pişmanlığın basın ve yayın yolu, yani aynı yöntemle belirtilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır (TCK m.269/5).

VIII. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

İftira suçunun mağdurunun ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezası ile cezalandırıldığı durumda müfterinin TCK m.267/5 uyarınca on yıldan fazla hapis cezasını gerektirdiğinden, bu durumda görevli mahkeme ağır ceza mahkemeleri (5235 sayılı Kanunun 12. maddesi); diğer fıkralarla ilgili olarak ise asliye ceza mahkemeleri olacaktır.

Yetkili mahkeme ise, iftira konusu başvurunun yapıldığı yer mahkemesi olacaktır.

GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME SUÇU*

Doç. Dr. Zeynel T. KANGAL**

I. Genel Olarak

Kamu idaresi görevlerini yerine getirebilmek için emrine verilmiş maddi unsurlara ve insan unsuruna ihtiyaç duyar. İdarenin emrine verilmiş maddi unsurlar, taşınır ve taşınmaz mallardır. İnsan unsuru ise, kamu görevlileridir¹. İdarenin sunduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir (AY md. 128/1). Kamu görevlilerinin görevlerini hukuk kuralları çerçevesinde dışardan bir müdahale olmaksızın yapmaları esastır. Böylece hiçbir engelle karşılaşmayan kamu görevlileri bireye kamu hizmetini zamanında ve sağlıklı bir şekilde sunacaklardır. Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirmelerinin engellenmesi hâlinde bireyin kamu idaresinden talep ettiği kamu hizmeti sekteye uğrayacaktır. Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirmelerine müdahale edilmesi sonucunda kamu hizmetlerinin akmasının önüne geçmek için TCK md. 265'te görevi yaptırmamak için direnme suçu düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının millete ve devlete karşı suçlar ve son hükümler başlıklı dördüncü kısmının "kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar" hakkındaki birinci bölümünde yer alan 265. maddesinde görevi yaptırmamak için direnme suçu düzenlenmiştir.

TCK md. 265'in düzenlemesi şu şekilde kaleme alınmıştır;

(1) *Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

* Hakem incelemesinden geçmiştir.

** İstanbul Barosu Avukatı.

1 *Günday, Metin: İdare Hukuku*, 10. Baskı (Aynı Baskı), Ankara 2013, sh: 579.

(2) Suçun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesi hâlinde, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Suçun, kişinin kendisini tanımayacak bir hale koyması suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır.

(4) Suçun, silâhla ya da var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun 5237 sayılı TCK md. 265'teki düzenlenmiş şeklinin 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda karşılığı tek bir hükümde yer almamaktaydı. 765 sayılı TCK'nın çeşitli hükümlerinde görevi yaptırmamak için direnmeye ilişkin suç tipleri oldukça kazüistik bir şekilde düzenlenmişti.

765 sayılı TCK md. 254 resmî mercilerin üyelerinin veya Hükümet memurlarının görevini yapmalarını engelleme suçunu düzenlemekteydi. Buna göre; "Resmî meclisler azasından veya Hükümet memurlarından biri hakkında vazifesine müteallik bir işi yapmaya yahut yapmamaya icbar için şiddet veya tehdit gösteren kimse, bir seneden üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır" (f. 1). "Eylem, silâhla bir kişi tarafından işlenmiş ise iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. Eylemin iki veya daha çok silâhlı kişiler tarafından anlaşarak birlikte veya silâhsız ve anlaşma olmasa bile toplanmış beşten çok kişiler tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza beş yıldan az olamaz" (f. 2). "Her kim birinci fıkrada yazılı olan şahıslardan birinin vazife gördüğü yeri her ne suretle olursa olsun kısmen veya tamamen işgal ederek, vazifesine müteallik bir işin yapılmasına mani olursa altı aydan üç seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Fiil, cebir ve şiddet veya tehditle işlenirse bir seneden üç seneye kadar, silâhla veya kendini tanımayacak bir hale koyarak yahut birkaç kişi tarafından birlikte işlenirse, iki seneden beş seneye kadar hapis cezasına hükmolunur" (f. 3). Yine 255. maddeye göre; "Yukarıdaki maddede yazılı cezalar adli, siyasi veya idari bir heyetin veya bu heyetler mümessillerinin içtimaa yahut vazife görmelerini men veya ihlâl veya müzakerelerinde nüfuz veya tesir icra etmek üzere şiddet kullananlar veya tehdit gösterenler hakkında dahi tatbik olunur".

TCK md. 256'da ise, TCK md. 254 ve 255'teki suçların işlenmesi için oluşturulan örgüte üye olunması cezalandırılmaktaydı. Bu maddeye göre; "Şiddet veya tehdit ile yukarıki maddelerde yazılı olan fiili işlemek üzere teşekkül eden on veya daha ziyade kimselerden mürekkep bir içtimaa dahil olanlar bir aydan iki seneye kadar hapsolunur". Bu örgütür silâhlı olması ise, 257. maddede nitelikli unsur olarak düzenlenmişti. Bu madde şu şekildeydi; "Yukarıdaki maddede beyan olunan içtimaa cürmün silâh ile işlenmesi için vâki olmuş ise hapis üç aydan üç seneye kadardır. Eğer Hükümetin emir ve ihtarı üzerine dağılırsa içtimaa dahi olanlar hakkında ceza verilemez".

765 sayılı TCK md. 258 memura aktif mukavemet suçunu düzenlemekteydi. Buna göre; "Bir memura veya ona yardım edenlere memuriyetine ait vazifeleri ifa sırasında cebir ve şiddet veya tehdit ile mukavemet eden kimse altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır" (f. 1). "Eylem silâhla bir kişi tarafından işlenmişse iki yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Eylemin iki veya daha çok silâhlı kişiler tarafından veya silâhsız olsa bile toplanmış beşten çok kişiler tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza üç yıldan beş yıla kadar hapis cezasıdır" (f. 2). "Eğer fiil, kendisini veya akrabasını hapis veya tevkifat kurtarmak maksadıyla vaki olmuşsa birinci fıkradaki hâl için iki aydan altı aya, ikinci fıkrada yazılı hâl için dört aydan bir seneye kadar hapis cezası verilir" (f. 3)². "Eğer memur haiz olduğu salâhiyet hududunu te-

² Belirtelim ki, bu fıkrayı Anayasa Mahkemesi eşitlik ilkesine aykırı bularak iptal etmiştir. Bu karara göre; "Başvuran Mahkeme, aynı suçu işleyenler arasında farklılık yaratıldığını belirterek itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmüştür. // TCK'nun 258. maddesinin birinci fıkrasında, bir memur veya ona yardım edenlere, görevlerini yapmakta oldukları bir sırada cebir, şiddet veya tehdit kullanarak direnen kişilerin cezalandırılması öngörülmüştür. İtiraz konusu üçüncü fıkrada ise, bu eylemin kendisini veya akrabalarını tutuklanmaktan, hapse girmekten kurtarmak amacıyla gerçekleştirilmesi cezaı azaltıcı özel bir neden olarak gösterilmiştir. // Anayasa'nın 10. maddesinde 'Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. // Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. // Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar' denilmektedir. // Yasa önünde eşitlik herkesin her yönden aynı kurallara bağlanacağı anlamına gelmez. Yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep aykırılığı gözetilemez ve bu nedenlerle eşitsizlik yaratılamaz. Bu ilke, birbirleriyle aynı durumda olanlara aynı kuralları uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir.

cavüz ederek veya keyfi hareketlerle bu muameleye sebebiyet vermiş ise fail hakkında geçen maddelerdeki ceza dörtte bire kadar indirileceği gibi icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir” (f. 4). “254, 255, 256 ve

Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayanarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. // Aynı hukuki durumda bulunanlardan kimileri için farklı kurallar uygulanmasını haklı gösterecek nedenler anlaşılabilir, amaçla ilgili, makul ve adil olması ölçütleriyle hukuksal biçim ve içerik kazanmaktadır. Getirilen düzenleme herhangi bir biçimde, birbirini tamamlayan, doğrulayan ve güçlendiren bu üç ölçütten birine uymuyorsa, eşitlik ilkesine aykırılık vardır. Çünkü, eşitliği bozduğu ileri sürülen kural, haklı bir nedene dayanmamaktadır. // TCK’nun devlet idaresi aleyhinde işlenen cürümler başlıklı 3. babının, hükümete karşı şiddet veya mukavemet ve kanunlara muhalefet başlıklı 8. faslında yer alan 258. maddesiyle, devletin meşru güçlerine karşı gelinmesinin önlenmesi ve devlet otoritesinin sağlanması amaçlanmıştır. // Maddede öngörülen indirim nedeninin, kişinin kendisinin veya akrabasının özgürlüğünü koruma içgüdüsünden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. // Çağdaş demokratik toplumlar, içgüdülerini hareket eden bireyler yerine eğitilmiş, yasalara saygılı özgür bireylerden oluşur. Eğitim ve ceza tehdidiyle bastırılması gereken kimi içgüdülerin indirim nedeni sayılması çağdaş demokratik toplum gereğiyle bağdaşmaz. // Devlet güçlerinin hukuk düzeninden kaynaklanan yetkilerini kullanırken kendilerine karşı meşru savunma kuralları uygulanamayacağına ve görevlilerin yetkilerini aşmaları veya keyfi davranışlarda bulunmaları halinde cezada indirimin yapılabileceği, gerektiğinde cezanın büsbütün kaldırılabilmesi gerçeği karşısında itiraz konusu kurala ayrıca cezada indirim yapılmasının haklı nedenlere dayandığı söylenemez. // Öte yandan, TCK’nun 260. maddesinde yaptırma bağlanan cebir, şiddet ve tehdit olmaksızın kanun ve nizam kurallarından birinin yerine getirilmesine direnme eyleminde, kendisini bile tevkif veya haptisten kurtarmak amacıyla işlenmiş olması halinde herhangi bir ceza indirimi öngörülmezken, daha ağır ceza gerektiren TCK’nun 258. maddesinde aynı saikin indirim nedeni sayılması karşısında farklı düzenlemenin adil olduğu kabul edilemez. // Bu nedenle aynı konumda bulunan kişilerin farklı kurallara bağlı tutulmaları, Anayasa’nın 10. maddesine aykırıdır. Kuralın iptali gerekir” (AYM, 26.05.1998, E. 1997-32/K. 1998-25, RG. 11.03.2003, sy: 25045). Kararın karşı oy gerekçesi ise, şöyledir; “TCK’nun 258. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında görevli memura mukavemet suçunu işleyenlere verilecek cezalar belirlenmiş, iptali istenen üçüncü fıkrasında ise, memura mukavemet suçunu kendisi veya akrabasını hapis veya tevkiften kurtarmak gibi bir saikle işlemiş olanlara birinci ve ikinci fıkralarda öngörülen cezaların indirilerek uygulanması kurala bağlanmıştır. // TCK’nun 258. maddesinin itiraz konusu üçüncü fıkrasında birinci ve ikinci fıkralara göre verilen cezaların hafifletici nedenleri belirtilmiştir. Ceza Hukuku öğretisinde bu kuralın amacı, insanların özgürlüklerini koruma içgüdüsüne yasakoyucunun cezaı azaltıcı bir etki tanıma isteği olarak açıklanmıştır. Türk Ceza Yasası’nın kimi maddelerinde aynı amaca yönelik cezalandırma yöntemi ve hafifletici nedenler bulunmaktadır.

257 nci maddelerle yukarki fıkralarda yazılı fiillî İcra Vekilleri Heyetinden bir vekil aleyhinde işlenirse tâyin edilecek ca yarı nispette artırılarak hükmolunur” (f. 5). Bu suçun TCK md. 2’i ve 255’teki suç tiplerinden farkı, bu suçların mağdur memurun gevine giren bir işlemi henüz yapmadan önce ve bunu yapmasına bəamasına engel olmak amacıyla cebir veya tehdide başvurulmasını aması; buna karşılık aktif mukavemet suçunun memurun görevin/apmaya başlamasından sonra ve bunun sonuçlanmasına engel olmk amacıyla cebir veya tehdide başvurulmasını araması şeklinde ifade dilmektedir³.

Yine 765 sayılı TCK md. 260 memura paf mukavemet suçunu düzenlemekteydi. Bu hükme göre; “*Kanun vaizami hükümlerinden birinin icrasına muhalefet için nüfuz ve müessir kuvvet sarfedenler bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır*”.

765 sayılı TCK md. 271, memura karşı üessir fiil suçunu düzenlemekteydi. Buna göre; “*Her kim resmî sıfahaiz olan bir memura vazifesini icra ederken veya resmî sıfat ve menriyet sona ermiş olsa*

Cürüm işleyenleri saklamak ve delilleri yok etmek onların usul veya fütü, karı veya koca, yahut kardeş yaranna işleyen kimseye ca verilmeyeceğini öngören 296. maddenin son fıkrası ile yalan yere şahadet suçuna teşvik ve tahrikte sanığın veya sanık yaranna bu suçu işlemiş olan akrabası belli koşullarda cezalarını hafifleten 292. madde hükümleri temelde aynı düşte ve amacın sağlanmasını gerçekleştirmek için konulmuş kurallardır. // Cezalandırma Devlete özgü bir hak ve yetkidir. Devletin bu egemenliğinin sınırları da Arasalarda belirlenmiştir. İnsan onuruyla bağdaşmayan cezaların verilemeyece, kimsenin işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiin dolayı cezalandırılmayacağı, ceza sorumluluğunun şahsiliği gibi ilkeler z konusu sınırların örnekleridir. // Buna göre, ne gibi fiillerin suç sayılacağı, tür ceza verileceği, hangi hallerde cezanın ağırlaştırılacağı ya da hafifletileceAnayasal ilkelerin sınırları içinde Yasakoyucunun değerlendirmesi ve takdirinerakılmıştır. // TCK’nun 258. maddesinin üçüncü fıkrasında, birinci ve ikinci fıkraya göre farklı bir yaklaşım söz konusudur. Ülke koşullarına göre belirlenenemur ve halk ilişkileri, toplumsal karakter, memura karşı direnmeye iten seb, insanların özgürlüklerini içgüdüsel olarak koruma eğilimleri gibi nedenlerle tirilmiş olan üçüncü fıkranın eşitlik ilkesine aykırı bir yönü bulunmadığınaoğunluk görüşüne katılmıyoruz”. Anayasa Mahkemesi daha önceki başka bir rarında aynı düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle yapılan tıvuruyu reddetmişti (AYM, 29.12.1981, E. 1981-16/K. 1981-29, RG. 22.05.1982, : 17701).

³ Erman, Sahir/Özek, Çetin: Ceza Hukuku, Özel BölümKamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul 1992, No: 639, 643; Erem, Faruümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, c: III, Özel Hükümler, 3. Baskı, ıkara 1985, sh: 443.

bile icra ettiği vazifeden dolayı cismen eza verecek veya hastalığını mu-
cip olacak müessir bir fiil işlerse 456'ncı maddeye göre verilecek cezalar
aşağıda gösterilen suretlerle artırılır.

1- Eğer memur 266 ncı maddenin 1 inci bendinde gösterilen kimse-
lerden ise ceza üçte birden yarıya kadar, 2 nci bendinde gösterilen kim-
selerden ise bir misli ve 3 üncü bendinde gösterilen kimselerden ise iki
misli artırılır.

2- Eğer fiil 268 inci maddede yazılı hâl ve zamanlarda işlenmiş olur-
sa fiilin istilzam ettiği cezaya üç misli zammolunur.

Hiçbir hâlde yapılacak zam altı aydan aşağı olamaz. Bu maddede
yazılı hâllerde takibat şikâyetine bağlı değildir".

765 sayılı TCK md. 272 ise, md. 271'deki suç bakımından özel bir
haksız tahrik düzenlemesine yer vermemektedir⁴. Bu hüküm şu şekil-
deydi; "Eğer memur memuriyeti hududunu tecavüz ederek veya keyfi
hareketleriyle geçen maddelerde beyan olunan fiillerin vukuuna sebebi-
yet vermişse ceza dörtte bire kadar indirileceği gibi icabına göre büsbü-
tün de kaldırılabilir".

5237 sayılı TCK md. 265'te düzenlenen görevi yaptırmamak için
direnme suçuna göre özel bir düzenleme Askerî Ceza Kanunu'nun
mukavemet suçunu düzenleyen 90. maddesinde bulunmaktadır.

II. Çeşitli Devletlerdeki Durum

Alman Ceza Kanunu § 113'te icra memurlarına karşı direnme
suçu⁵, § 114'te de icra memurlarıyla bir tutulan kişilere karşı direnme

4 Demirbaş, Timur: Türk Ceza Kanununda Özel Haksız Tahrik Halleri, İstanbul
1985, sh: 77 vd.

5 Alman Ceza Kanunu § 113 şu şekilde kaleme alınmıştır:
Kanunların, tüzüklerin, hükümlerin, mahkeme kararlarının ya da emirlerin ye-
rine getirilmesinde yetkili olan bir kamu görevlisine veya Federal Ordu'nun as-
kerlerine karşı, hizmete ilişkin böyle bir işlemin yapıldığı sırada cebir veya cebir
tehdidi ile direnen ya da bu sırada ona fiilen saldıran kişi üç yıla kadar hapis veya
adli para cezası ile cezalandırılır.

Çok ağır hâllerde ceza, altı aydan beş yıla kadar hapis cezasıdır. Çok ağır bir hâl
kural olarak,

1. Fail veya başka bir suç ortağı fiilin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere
yanında bir silâh ya da tehlikeli başka bir alet bulundurduğunda veya

suçu⁶ düzenlenmiştir. Belirtelim ki, burada kullanılan icra memurları
(Vollstreckungsbeamte) kavramı, sadece icra hukuku anlamında gö-
revliler değil, hukuk kurallarını yerine getirmek için görevlendirilen
bütün kişiler anlamında kullanılmıştır. § 113'ün dikkat çeken özelliği,
kendine özgü hata düzenlemeleri getirmesidir⁷.

Fransız Ceza Kanunu md. 433-3 bir kamu görevini yerine getiren
kişilere karşı işlenen tehdit ve yıldırma fiillerini suç olarak düzenle-
miştir⁸. Yine Fransız Ceza Kanunu md. 433-6 – 433-10'da başkaldırı

2. Fail cebir uygulamak suretiyle saldırıya uğrayanı ölüm ya da sağlığının ağır bir
şekilde zarar görmesi tehlikesine maruz bıraktığında, mevcuttur.

Hizmete ilişkin işlem hukuka uygun değilse, fiil bu hükme göre cezalandırılmaz.
Bu husus, failin hizmete ilişkin işlemin hukuka uygun olduğunu hataya düşerek
zannetmesi hâlinde de geçerlidir.

Fail, fiili gerçekleştirdiği sırada hizmete ilişkin işlemin hukuka uygun olmadığını
hataya düşerek zannetmiş ve hatadan kaçınabilecek idi ise, mahkeme cezayı tak-
dirine göre indirebilir (§ 49 f. 2) veya kusurun az olması hâlinde bu hükme göre
ceza vermekten vazgeçebilir. Fail hatadan kaçınamayacak idi ise ve kendisi tara-
fından bilenen koşullara göre hukuka aykırı olduğu zannedilen hizmete ilişkin
işleme karşı hukuksal yollarla kendini savunması kendisinden beklenememek-
teydi ise, fiil bu hükme göre cezalandırılmaz; bu kendisinden beklenebiliyordu
ise, mahkeme cezayı takdirine göre indirebilir (§ 49 f. 2) veya bu hükme göre ceza
vermekten vazgeçebilir.

6 Alman Ceza Kanunu § 114 şu şekilde kaleme alınmıştır;

Kamu görevlisi olmamakla birlikte bir polis memurunun hak ve yükümlülükleri-
ne sahip olan ya da savcılığın soruşturma görevlisi statüsünde olan kişiler tarafın-
dan yapılan uygulama işlemleri § 113 anlamında bir kamu görevlisinin hizmete
ilişkin işlemiyle bir tutulur.

Hizmete ilişkin işlem yapıldığı sırada yardımına başvuru kişilerin korunması
için de § 113 aynı şekilde geçerlidir.

Kazalarda ya da genel tehlike hâllerinde veya acil durumlarda itfaiye, afet koru-
ma veya bir kurtarma hizmeti yardım edenini cebir veya cebir tehdidi ile engelle-
yen ya da bu sırada ona fiilen saldıran kişi de § 113'e göre cezalandırılır.

7 Kindhäuser, Urs: Strafrecht, Besonderer Teil I, 5. Auflage, Baden-Baden 2012, §
36, No: 1.

8 Fransız Ceza Kanunu md. 433-3 şu şekildedir;

Halk seçimiyle bir temsilcilik verilen bir kişiye, bir hâkime, bir jüri üyesine, bir
avukata, bir kamu görevlisine veya aslı memura, bir ulusal jandarma askerine,
bir ulusal polis memuruna, gümrük görevlisine, iş müfettişine, infaz idaresi gö-
revlisine veya kamu gücünü kullanan herhangi başka bir kişiye, meslekten veya
gönüllü bir itfaiyeciye, bir veya bir grup gayrimenkulün yeminli bir bekçisine ya
da Yapı ve Konut Kanunu'nun L. 127-1. maddesinin uygulanmasında konut ola-

(rébellion) suçuna yer verilmiştir. Md. 433-6 başkaldırıyı, kanunun, kamu idaresinin emirlerinin, adalet hüküm ve kararlarının yerine getirilmesi için hareket eden kamu gücünü kullanan veya bir kamu hizmeti göreviyle yükümlü bir kişiye, görevini yerine getirdiği sırada, cebri bir mukavemetle karşı koyma fiili şeklinde tanımlamıştır.

Yine İtalyan Ceza Kanunu md. 336-338, Avusturya Ceza Kanunu § 269 ve § 270, İsviçre Ceza Kanunu md. 285-286, Belçika Ceza Kanunu md. 269, 271-274, Danimarka Ceza Kanunu § 119-120, Finlandiya Ceza Kanunu Bap 16 § 1-3, İsveç Ceza Kanunu Bap 17 § 1-2, 4-5, Rus Ceza Kanunu md. 318, Polonya Ceza Kanunu md. 225, İspanya Ceza Kanunu md. 550-556, Portekiz Ceza Kanunu 347, Arjantin Ceza Kanunu md. 237-243 görevi yaptırmamak için direnme suçuna yer vermişlerdir.

III. Korunan Hukuksal Değer

Doktrinde genel olarak, görevi yaptırmamak için direnme suçunda korunan hukuksal değerın kamu faaliyetine saygının temini, kamu görevlerinin yerine getirilmesinin engellenmesinin önlenmesi

rak kullanılacak olan taşınmazların korunması ve gözetimi görevlerini mal sahibi yararına yerine getiren bir görevliye yönelik olarak, görevlerini yerine getirdikleri sırada ya da bu nedenle, savrulan kişilere veya mala karşı bir cürüm veya cünhayı işleme tehdidi, mağdurun sıfatı aşikâr veya failin malûmu ise, iki yıl hapis ve 30 000 Euro para cezası ile cezalandırılır.

Bir kamu yolcu taşıma ağı işletmesi görevlisine, bir öğretmene ya da öğretim kurumlarında çalışan personelin üyelerine veya kamu hizmeti göreviyle yükümlü başka bir kişiye veya yahut da sağlık mesleğinden bir kişiye yönelik olarak görevlerini yerine getirdikleri sırada savrulan kişilere veya mala karşı bir cürüm veya cünhayı işleme tehdidi, mağdurun sıfatı aşikâr veya failin malûmu ise, aynı ceza ile cezalandırılır.

İlk iki fıkrada zikredilen kişilerin yerine getirdikleri görevlerden dolayı eşine, usul ve furu kan hısımları ya da evinde sürekli olarak yaşayan başka bir kişiye yönelik olarak savrulan tehditte de aynı cezalar uygulanır.

Ölüm veya kişiler bakımından tehlikeli eşyalara zarar verme tehdidi sözkonusu olduğu takdirde, ceza beş yıl hapis ve 75 000 Euro para cezasına çıkarılır.

Birinci ve ikinci fıkralarda zikredilen bir kişiden gerek işlevi, görevi veya vekâleti dolayısıyla bir işlemi ya da işlevinin, görevinin veya vekâletinin sağladığı kolaylığı yerine getirmesini veya yerine getirmekten vazgeçmesini, gerek gerçek ya da varsayılan yetkisini bir makamdan veya bir kamu idaresinden nişanlar, işler, anlaşmalar ya da başka her türlü lehe karar elde ettirmek amacıyla kötüye kullanmasını sağlamak için tehdide, cebre ya da her türlü yıldırma fiilini işlemeye başvurulması fiili on yıl hapis ve 150 000 Euro para cezası ile cezalandırılır.

ve kamu idaresinin işleyişinin sürekliliğinin güvence altına alması olduğu ifade edilmektedir⁹.

Doktrindeki bir görüşe göre ise, görevi yaptırmamak için direnme suçuyla iki hukuksal değer korunmaktadır. Buna göre, birincisi, kamu idaresi organlarının görevlerini sükûnetle yerine getirelerini ve bu idarenin herhangi bir engelle karşılaşmadan fonksiyonunu yapmalarını sağlamak suretiyle kamu idaresinde sürekliliği güvence altına almaktır. İkincisi ise, kendisine karşı şiddet kullanılan ve tehdide maruz kalan kamu görevlisinin vücut bütünlüğü ve/veyahısı hürriyet hakkıdır¹⁰. Yargıtay da bu görüşü paylaşmaktadır¹¹.

9 Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, Ahmet Caner: Ceza Huku, Özel Hükümler, 10. Baskı, Ankara 2010, sh: 960; Özbek, Veli Özer/Kanbur, Mehmet Nihat/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker: Türk Ceza Hukuku, Genel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2013, sh: 1018; Tezcan, Durmuş/Erdem, Mustafa Rıha/Önök, R. Murat: Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2010, : 906; Schmidt, Rolf/Priebe, Klaus: Strafrecht, Besonderer Teil I, 6. Auflage, Grærg bei Bremen 2007, No: 808.

10 Arslan, Çetin: "Memura Aktif Mukavemet Suçu ve Bazı Suçlarla İctimai Şunu", AÜHFD 2002, c: 51, sy: 2, sh: 36; Erman/Özek, Ceza Hukuku, Özel Bölüm/Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, No: 573, 640; Yaşar, Osman/Gökçen, Hasan/İhsin/Artuç, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, 2. Baskı, Ankara 2014, sh: 7956-7957; Schönke, Adolf/Schröder, Horst: Strafgesetzbuch Kommentar, 26. Auflage, München 2001, (ESER), § 113, No: 2.

11 "Bu suçla korunan hukuki yarar, kamu idaresinin güvenilirliği ve işley olup; bu suçta, kamu faaliyetlerine kişilerin saygı göstermelerinin sağlanması kamu görevlerinin yerine getirilmesini dolayısıyla da kamu görevini yerine getirenleri engellemeye yönelik fiillerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. 765 sayılı 2Y'nın yürürlüğü sırasında Ceza Genel Kurulu'nun 26.11.2002 gün ve 279-4 sayılı kararında; "Bu suç ile korunan hukuki yarar, kamu idaresi organlarının görevlerini herhangi bir engelleme ile karşılaşmadan yapmasını sağlamak retile kamu idaresinde sürekliliği güvence altına almaktır" denilmek suretiyle husus vurgulanmıştır. Öte yandan, kendisine verilen görevi yerine getirmeye olan kamu görevlisine karşı cebir ve/veya tehdit fiili gerçekleştirilmiş bulundundan bu suçla aynı zamanda kişi özgürlüğü ve beden bütünlüğü de korunmaktadır" (CGK, 02.03.2010, E. 2009-9-259/K. 2010-47, www.kazanci.com, Erişitarih: 20.05.2014); "5237 Sayılı TCK'nun Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve n Hükümler başlıklı 4. kısmının, Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişi Karşı Suçlar başlıklı 1. bölümünde, 265. maddesiyle düzenlenen; Görevi Yaptırmamak için Direnme suçuyla korunan hukuki yarar, kamu idaresinin güvenilir ve işleyişi olup; bu suçta, kamu faaliyetlerine kişilerin saygı göstermelerini sağlanması ve kamu görevlerinin yerine getirilmesini dolayısıyla da kamu görevi ye-

Kanaatinizce, görevi yaptırmamak için direnme suçuyla iki hukuksal değer korunmaktadır. Birincisi, bireyin kamu hizmetinden yararlanma hakkıdır. Kamu hizmetini yerine getiren kamu görevlilerinin çalışmalarını engellendiği takdirde, bireyin, iç güvenliğinin sağlanmasını, yargılamada adil işlem yapılmasını, idarî işlemlerinin hukuka uygun şekilde yürütülmesini isteme gibi kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin hak ve talepleri ihlâl edilmektedir. Görevi yaptırmamak için direnme suçuyla, idarenin işleyişine sekte vurarak bireyin kamu hizmetinden yararlanmasını engelleyen hareketler cezalandırılmak istenmektedir. Korunan ikinci hukuksal değer ise, görevlerini yapması engellenmek istenen kamu görevlilerinin huzuru, sükûnu, iradî hareket özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığıdır.

IV. Suçun Unsurları

A. Tipiklik

1. Suç Tipinin Genel Özellikleri

TCK md. 265'te düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçu bir zarar suçu değil, soyut tehlike suçudur. TCK md. 265'te belirtilen hareketlerden cebir veya tehdidin yapılması hâlinde bir zararın veya somut tehlikenin doğmuş olması suçun oluşması bakımından aranmamıştır. Bu nedenle kamu görevlisine karşı görevini yaptırmamak amacıyla cebir ya da tehdidin kullanılmış olması suçun oluşması için yeterlidir. Kamu görevinin engellenmiş olması suçun oluşması için şart değildir. Kanun koyucu cebir veya tehdit hareketlerinden birinin gerçekleştirilmesini hukuksal değer ihlâli bakımından başlı başına tehlikeli addetmiştir.

Suç tipi soyut tehlike suçu olduğu için aynı zamanda sırf hareket suçudur. Buna göre, TCK md. 265'te belirtilen cebir veya tehdit hareketlerinden birinin gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanır. Burada hareketten zamansal veya mekânsal olarak ayrılabilen bir netice aranmamıştır.

rine getirenleri engellemeye yönelik fiillerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Öte yandan, kendisine verilen görevi yerine getirmekte olan kamu görevlisine karşı cebir ve/veya tehdit fiili gerçekleştirilmiş bulunduğundan bu suçla aynı zamanda kişi özgürlüğü ve beden bütünlüğü de korunmaktadır" (15. CD., 19.02.2013, E. 2012-22482/K. 2013-3020, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014 ve 15. CD., 21.01.2013, E. 2012-12336/K. 2013-739, YKD 2013, c: 39, sy: 3, sh: 695).

Görevi yaptırmamak için direnme suçu seçimlik hareketli bir suçtur. Bu suç yalnızca TCK md. 265'te belirtilen iki hareketten (cebir veya tehdit) birinin gerçekleştirilmesiyle işlenebilir. Suç, seçimlik hareketli olmasının doğal sonucu olarak aynı zamanda bağıli hareketli bir suçtur. Buna göre, TCK md. 265'te belirtilmeyen bir hareketle (hile, aldatma, hakaret) suçun işlenmesi mümkün değildir¹².

2. Suçun Maddî Unsurları

a) Fail

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun faili herkes olabilir. Böylece kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanan herkes TCK md. 265'teki suç tipinin faili olabilecektir. Fail bakımından özel bir nitelik aranmadığından özgü bir suç söz konusu değildir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun faili kamu görevlisi de olabilir. Çünkü bir kamu görevlisinin de kendisiyle veya bir başkasıyla ilgili bir işlemin yapılmasını engellemek için başka bir kamu görevlisine cebir veya tehdit uygulaması mümkündür. Bu durumda, diğer koşullar da mevcutsa, TCK md. 266 gereğince ceza artırılabilecektir¹³.

Failin, kamu görevlisinin görevine ilişkin davranışının yöneldiği kişi olması veya işleminin konusu olması şart değildir. Kamu görevlisinin görevinin muhatabı olan kişi haricindeki bir kimse de işlemin yapılmasına müdahale ederek fail olabilecektir¹⁴. Hatta kamu görevi-

¹² Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7957, 7969.

¹³ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), Sh: 961; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1018.

¹⁴ Kindhäuser, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 3; Artuk/Gökçen/Yenidünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 962; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1018; Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7958. "Suç tarihinde Tekel büfesi işleten Halil Keskinçik'in büfe içerisinde bir başka şahısla içki içmesinden dolayı, hakkında görevlilerce işlem yapılması için karakola götürülmek istendiğinde olay yerinde sarhoş bir vaziyette bulunan adı geçen Halil'in arkadaşı sanık Metin Aral'ın görevli polisleri 'niye arkadaşımı götürüyorsunuz, siz Allah'ınızla lan, terör mü estiriyorsunuz' diyerek küfür ettiği ve kendisini görevlilerin ka-

nin yapılması belirli bir kişiye yönelik olarak değil, sadece bir işlemin yapılmasından ibaret de olabilir¹⁵.

b) Mağdur

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun mağduru, görevini yerine getirmesini engellemek amacıyla cebir veya tehdide maruz kalan kamu görevlisidir. Kamu görevlisi TCK md. 6/1-c'de tanımlanmıştır. Buna göre; "Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, sürekli veya geçici olarak katılan kişi anlaşılır". Özel kanunlarında kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacağı belirtilen kişiler de TCK md. 265'in mağduru olabilirler. Örneğin 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun md. 23/2'de özel güvenlik görevlilerine karşı görevleri dolayısıyla suç işleyen kişilerin kamu görevlisine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılmaları kabul edilmiştir¹⁶.

TCK md. 265 kamu görevlileri bakımından mutlak bir koruma sağlamamakta, korumanın kapsamını yalnızca bir görevin yerine ge-

rakola götürmek istemesi üzerine fiili mukavemetle bulunarak direndiği dosya kapsamında anlaşılmasına göre; sanığın eyleminin görevliye sövmeye ve görevliye ekin direnme suçlarını oluşturduğunun gözetilmemesi..." (10. CD., 29.12.2005, E. 2005-5703/K. 2005-19755, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın, silâhla havaya ateş eden Naif T. isimli şahsın, polisler tarafından yakalanıp götürülmesini engellemek amacıyla, görevli polis memurunu ittirip yaralaması şeklinde gerçekleşen eyleminin, bütün hâlinde görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, ayrıca suçluyu kayırma suçundan da hükümlülük kararı verilmesi kanuna aykırıdır" (4. CD., 19.12.2012, E. 2011-14198/K. 2012-31153, [Yaşar/Gökcan/Artuç](http://www.kazanci.com), Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8027).

15 Arslan, "Memura Aktif Mukavemet Suçu ve Bazı Suçlarla İhtimai Sorunu", sh: 37.

16 "Özel güvenlik görevlisi olarak çalışabilmek ve anılan Kanunun 23. maddesine göre özel güvenlik görevlisi şikâyetçilerin kendilerine karşı işlenen suçlar nedeniyle kamu görevlisi sayılabilmeleri için, 5188 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca özel güvenlik eğitimini başarıyla tamamlamak ve 11. maddesi uyarınca da valilikten çalışma izni almak zorunlu olup, şikâyetçilerin bu koşulları taşıyıp taşımadığı araştırılmadan eksik inceleme ile hüküm kurulması ..." (4. CD., 04.02.2013, E. 2012-5299/K. 2013-2652, [Yaşar/Gökcan/Artuç](http://www.kazanci.com), Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8023).

tirilmesinde yetkili olmalarıyla sınırlı tutmaktadır¹⁷. Görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşması için mağdur kamu görevlisinin ilgili davranış veya işlem bakımından görevli olması gerekmektedir¹⁸. Başka bir ifadeyle, kamu görevlisi devletin iradesini somut olayda kişilere veya eşyalara yönelik olarak icra etmeye ve gerekirse zor kullanarak bunu gerçekleştirmeye yetkili olmalıdır¹⁹. Görevine girmeyen bir konuda kamu görevlisine cebir veya tehdit uygulanması hâlinde bu suç oluşmaz²⁰. Yapılan işin kamu görevlisinin görevine genel ola-

17 Schönke/Schröder, Strafgesetzbuch Kommentar²⁶, (ESER), § 113, No: 12.

18 "Tehdit suçuna ilişkin temyize gelince, ... a) Mağdur zabita memurlarının suç tarihinde görevli olduklarına ilişkin belgenin getirilip dosyaya konulmaması, // b) 5393 sayılı Belediye Kanununun 51. maddesi uyarınca olayın geçtiği pazar yerindeki düzenin sağlanmasıyla görevli olan belediye zabıtası mağdurların, uygun olmayan yerde satış yapmaması için yaptıkları uyarı ve yasağa ısrarla uymak istemeyen sanık hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygulama yetkilerini kullandıkları sırada, sanığın bunu engellemek amacıyla silâhlı tehditte bulunması karşısında, eyleminin görevliye direnme suçunu oluşturacağı gözetilmeden, kanıt takdiri ile suç niteliğini tespitte yanılığa düşülerek yazılı biçimde hüküm kurulması..." (4. CD., 12.10.2011, E. 2009-15576/K. 2011-17492, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın sarhoşluğunun etkisiyle olay çıkarması ve kendisini uyararı tehdit etmesi üzerine, kendisini karakola götürülen ve Köy Kanununun 36/2 ve 13. maddeleri uyarınca köyde asayişin korunmak ve jandarmaya yardımcı olmakla görevli olan yakının köy muhtarına olay yerinde, yolda ve karakolda sövüp, tehdit etme ve onu yaralama eylemlerinin bütünüyle görevliye etkin direnme suçunu oluşturacağı gözetilmeden ..." (4. CD., 26.11.2007, E. 2006-6140/K. 2007-10091, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

19 Kindhäuser, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 6.

20 Artuk/Gökcan/Yenidünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 963; Tezcan/Er-dem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 907; Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7966; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaklı/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1019, 1022. "Köy muhtarı olan yakınının '...muhtarlık adına hukuk mahkemesinde takip edilen mera davası nedeniyle karşı taraf muhtarı sanık evime gelip beni (mahkeme kararı bile olsa bu mera bize dedelerimizden kaldı, buraya hayvanlarınızı sokamazsınız, devlet size vermiş olsa bile biz vermeyiz kan dökeriz) diyerek tehdit etti...' biçimindeki iddiası karşısında, mağdur ve sanığın muhtarları olduğu Güzeldere ve Gölyayla köyleri arasında hukuk mahkemelerinde mera davasının olup olmadığının araştırılması, sonucuna göre; // 1- Bu şekilde bir dava köyler arasında mevcut ise, 442 Sayılı Köy Yasasının 37/7 madde ve fıkrasına göre davalarda köyü temsil yetkisi olan muhtarın bu hususta tehdit edilmesinin TCY 265/1. maddesinde tanımlanan '...kamu görevinin engellenmesi...' suçunu oluşturduğu, kanıtları değerlendirmenin Asliye Ceza Mahkemesinin görevine girdiği gözetilmeden görevsiz mahkeme-

arak değil, somut olarak girmesi gerekir²¹. Örneğin adli arama genel olarak adli kolluk tarafından yapılabilmeyle beraber, usulüne uygun olarak arama kararı bulunmalı ve somut olayda da adli kolluk görevlileri arama yapmakla görevlendirilmelidirler²².

de yargılamaya devamla davanın neticelendirilmesi, // 2- Kabule göre de; tehditin konusunu kişisel bir uyumsuzluk oluşturuyorsa, // Sanığın mağduru '...aksi halde kan dökülür...' diyerek tehdit ettiği ilişkin iddianın soruşturma aşamasında anlatımlarına başvurulmuş tanıklar A. K. K. ve R. G.'in anlatımlarıyla doğrulanması karşısında, adı geçen tanıkların mahkemeye dinlenmesi, kanıtların bir bütün olarak değerlendirilip, eylemin oluşmadığı sonucuna varılırsa beraat, eylemin gerçekleştiği sonucuna varılırsa TCY 106/1- 1 bendi uyarınca hüküm kurulması gerekir. Tehdidin sair tehdit niteliğinde olduğu ve şikayetten vazgeçildiği gerekçesiyle düşme kararı verilmesi yasaya aykırı ..." (4. CD., 18.10.2011, E. 2009-12298/K. 2011-17636, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Cezaevinde aynı koğuştaki bulunan sanıkların yeni giren bir tutuklunun koğuşlarına konulması talepleri idare tarafından kabul edilmeyince, taşkınlık yaptıkları, idare ile görüşmek üzere koğuştaki temsilcilerini idareye götürmek için koğuştaki kapısını açan infaz koruma memuru yakınına küfür ve tehdit ederek, saldırıp yaraladıkları anlaşıldığından, yakınının yerine getirdiği sanıklarla ilgili bir görevi bulunmadığı gibi, sanıkların eylemlerinin de yakınının görevini yapmasını engellemeye yönelik olmadığından T.C.K.nın 265/1-3. maddesindeki görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturmadığı gözetilmeden, sanıkların sabit görülen eylemlerinin ne olduğu, iddianamede yüklenen hakaret, yaralama ve tehdit suçlarını oluşturup oluşturmadığı ayrı ayrı gösterilerek, olayın çıkış sebebi üzerinde durulup T.C.K.nın 29. ve 129. maddelerindeki haksız tahrik ve karşılıklı hakarete ilişkin hükümlerin uygulanma olanağı tartışılarak, hüküm kurulması yerine, hukuki nitelendirmede yanlışlığa düşülerek yerinde olmayan gerekçe ile yazılı biçimde karar verilmesi ..." (4. CD., 14.02.2011, E. 2011-899/K. 2011-1539, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın devriye görevi yapan yakınıcının aracının önünü kesip, üzerindeki bıçağı çekerek 'ben hayatımdan bezdim sizi de öldürecek'im' demekten ibaret eyleminde, yakınıcının sanığa karşı eylemleri olmadığı ve görevleriyle ilgili bir işlem yapmadıklarının anlaşılması karşısında, görevliye direnme suçunun öğelerinin oluşmadığı ve eylemin görevliyi silahla tehdit suçunu oluşturacağı gözetilmeden, görevliye etkin direnme suçundan hükümlülük kararı verilmesi..." (4. CD., 31.01.2007, E. 2006-7346/K. 2007-947, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

21 Tezcan/Erdem/Onok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 907; Kindhäuser, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 13; Schönke/Schröder, Strafgesetzbuch Kommentar²⁰, (ESER), § 113, No: 13.

22 "Sanığın, üzerini aramak isteyen yakınının polis memuruna yumrukla vurmaya çalışmasıyla direndiğinin iddia ve kabul edilmesi, CYY'nin 119. maddesi uyarınca sanığın üzerinde kuval olarak hâkim kararı olmadan arama yapılamaması, tanıklar A. ve İ. ile yakınının, sanığı aramak istediklerinde kendisine mahkeme kararı gösterdiklerini söylemelerine karşın bahsi geçen kararın dosyada mevcut

Kamu görevlisinin yerine getirdiği görevin konusu, devletin ege-menlik yetkisinden kaynaklanan ve gerektiğinde tek taraflı ve zora başvurularak gerçekleştirilen bir işlemdir²³. Böyle bir işlem bakımından esaslı kriter, bunun gerektiğinde cebren yerine getirilebilirliği ve buna uygun olarak da işlemin muhatabının hukuk alanına müdahale edilmesine katlanma yükümlülüğü altında olmasıdır²⁴.

Kamu görevlisinin yerine getirdiği görev eylemli olabileceği gibi (kişinin yakalama amaçlı karakola götürülmek istenmesi, kimlik sorulması, arama yapılması vb.) sadece bir işlemin yapılmasından da (tutanak düzenlenmesi, idarî para cezası kesilmesi vb.) ibaret olabilir. Görevin hazırlık hareketleri niteliğindeki emir ve isteklerin (tutanak düzenlenmesi için kimlik veya evrak istenmesi vb.) engellenmesi amacıyla cebir veya tehdit kullanılması da TCK md. 265'teki suç oluşturur²⁵.

Kamu görevi tek bir kamu görevlisi tarafından yerine getirilebileceği gibi, birden fazla kamu görevlisi veya kamu görevlilerinden oluşan bir heyet tarafından da yerine getirilebilir²⁶. Aynı görevi yerine getirmekte olan birden fazla kamu görevlisinin görevini yaptırmamak için tek bir fiille direnilmesi hâlinde aynı neviden fıkri içtima hükmü (TCK md. 43/2) uygulanmalıdır.

Kamu görevlisine yaptığı işlemden yardım eden herhangi bir kişiye veya ilgili işlem bakımından görevli olmayan kamu görevlisine yönelik cebir veya tehdit kullanılması hâlinde, bu kişiler TCK md. 265'teki suç tipinin mağduru olamayacaklarından, TCK md. 106 veya 108 uygulanmalıdır²⁷.

olmaması karşısında; yakınının yerine getirmesi gereken hukuka uygun bir görev bulunup bulunmadığının tespiti açısından sanığa gösterildiği ifade edilen mahkeme kararının varsa dosyaya konulması ve kanıtlar birlikte tartışılarak sonucuna göre TCY'nin 29. ya da 25/1. maddelerinin uygulanma olanağının bulunup bulunmadığı da değerlendirildikten sonra sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi ..." (4. CD., 08.06.2011, E. 2009-10254/K. 2011-8079, YKD 2012, c: 38, sy: 5, sh: 1008-1009).

23 Kindhäuser, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 8.

24 Kindhäuser, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 9.

25 Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7964-7965.

26 Soyaslan, Doğan: Ceza Hukuku, Özel Hükümler, 9. Baskı, Ankara 2012, sh: 703.

27 Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7959. Aksi yönde bkz. Soyaslan, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (9), sh: 703.

Doktrinde savunulan bir görüŖe göre, CMK md. 90 gereğince suçüstü hâlinde herkesin yakalama yetkisinin doğduğu durumlarda, Ŗüpheliyi yakalayan ve daimi statüde bir kamu görevlisi olmayan kiŖinin de, yakalama işleminin engellenmesi amacıyla cebir veya tehdide maruz kalması hâlinde, kamu görevlisi olarak kabul edilmesi gerekir²⁸. Ancak bu görüŖe katılmıyoruz. Çünkü suçüstü hâlinde herkese tanınan yakalama yetkisi kamusal bir faaliyetin geçici de olsa yerine getirilmesi anlamına gelmemektedir. Ceza muhakemesi işlemlerini yapacak kamu görevlileri kanunda belirlenmiştir. Bunun dışında CMK md. 90 gereğince istisna bir yetki tanınan kiŖileri kamu görevlisi olarak kabul etmeye olanak bulunmamaktadır²⁹.

c) Suçun Konusu

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun konusu, kamu görevini yerine getiren kamu görevlisidir. Çünkü cebir veya tehdit hareketi kamu görevlisi üzerinde icra edilmektedir.

d) Hareket

TCK md. 265'in başlığında "direnme" kelimesi kullanılmış, ancak buna madde metninde yer verilmemiştir. "Direnme" kelimesi karşı koyma, dayanma, inat etme, ısrar etme, mukavemet etme anlamına gelmektedir³⁰. Ancak TCK md. 265 direnmenin bu kadar geniş anlaşılmaması için madde metninde kavramı cebir ve tehdit ile sınırlı tutmuştur.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun hareket unsuru, kamu görevlisinin görevini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanmaktır. Suçun oluşması için kamu görevlisinin görevinin yapmasının engellenmiş olması şart değildir. Failin kamu görevinin engellenmesi amacıyla hareket etmiş olması yeterlidir. Bu nedenle suçun hareket unsurunu, cebir kullanarak veya tehdit ederek kamu

²⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 963; Soyaslan, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (9), sh: 703; Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 906-907.

²⁹ Özbeke/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1019.

³⁰ Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, c: 1, 9. Baskı, Ankara 1998, direnme maddesi.

görevlisinin görevini yaptırmamak şeklinde ele alan görüŖe³¹ katılmaktayız.

Cebir kullanma, fiziksel kuvvet kullanmak suretiyle bir başkasının irade oluşturma veya oluşturulan iradeye uygun hareket etme serbestisini ihlâl edip, onu başka kararlar almaya veya mevcut iradesi yönünde hareket etmesini engelleyerek başka türlü davranmaya zorlamadır³². Cebir kullanma suçu (TCK md. 108) belirli bir amaca ulaşmak için kiŖi üzerinde fiziksel kuvvet kullanılmasıyla işlenmektedir. TCK md. 265 anlamında fiziksel kuvvet kullanma *vis compulsiva* (zorlayıcı kuvvet) düzeyinde veya *vis absoluta* (mutlak kuvvet) düzeyinde olabilir. Fail, görevini yapan kamu görevlisine bu görevi yapmasına engel olmaya elverişli boyutta fiziksel güç kullandığı takdirde, TCK md. 265'in kapsamına giren bir hareket mevcut demektir³³. TCK

³¹ Özbeke/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1019-1020. Tezcan/Erdem/Önok görevin yapılmasını engellemeyi suçun maddi unsurları içerisinde ele almakta (Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 909), ancak teşebbüse ilişkin bölümde suçun görevin yapılmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdidin kullanılmasıyla birlikte tamamlanacağını belirterek (Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 911) çelişkili açıklamalarda bulunmaktadır.

³² Koca, Mahmut/Üzülmüş, İlhan: Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, Ankara 2013, sh: 387; Özbeke/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 383; Tezcan/Erdem/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 377.

³³ "Borcu nedeniyle sanığa ait evde icra memurları ile birlikte haciz işlemi yapan mağdur avukata, yumrukla vurup 'ben seni öldürecekim, cinayet işleyeceğim bu iş burada kalmayacak' diyerek tehdit etmesi biçimdeki haczin yapılmasını engellemekten ibaret sanığın eyleminin bütünüyle TCY'nın 265/2. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanlışla düşölerek tehditle birlikte yaralama suçundan hüküm kurulması ..." (4. CD., 29.02.2012, E. 2010-4980/K. 2012-4215, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın aracının trafik kontrolü için durdurulup plaka sorgulaması yapıldığı sırada, telsiz anonsunda aracın yakalamalı-hacizli olduğunu duyması üzerine sürücü belgesi ve ruhsatını almaksızın aracına binerek kaçmak isterken kendisini engellemeye çalışan yakınan polislin üzerine aracı sürerek kontrol noktasından kaçmak suretiyle TCY'nın 265/1 maddesine uyan görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlediğinin sabit olmasına karşın, mahkumiyeti yerine yerinde olmayan gerekçe ile beraatine karar verilmesi ..." (4. CD., 08.11.2010, E. 2009-28106/K. 2010-18577, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Birlikte bira içen sanıkların üzerinde bıçak ve tornavida olduğu halde 21.30 sularında, sanık Onur'un kolluk görevlilerince trafikten men edilerek alıkonulan motosikletini geri almak maksadıyla Kırkağaç İlçe Emniyet Müdür-

md. 265 açısından cebir, kasten yaralamanın temel şekli veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hâli (TCK md. 86/1-2) kapsamında kalmalıdır³⁴. Cebirin TCK md. 86/3'teki kasten yaralamanın daha fazla cezayı gerektiren nitelikli hâlinin kapsamında olması ihtimaline gelince, TCK md. 265 açısından cebirin TCK md. 86/3-a,b kapsamına girmesi zaten mümkün değildir. Cebirin silâhla (TCK md. 86/3-e) işlenmesi hâlinde TCK md. 265/4 uygulama alanı bulacaktır. TCK md. 265, TCK md. 86/3-e'ye göre özel bir düzenleme olduğundan öncelikle uygulanır. Kamu görevlisine karşı görevini yaptığı sırada bu görevini yapmasını engellemek amacıyla cebir uygulanması hâlinde TCK md. 265 uygulanır. Kamu görevlisinin görevi sonra erdikten sonra, yaptığı görev dolayısıyla cebir uygulanması hâlinde TCK md. 86/3-c uygulanır. Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuzu kötüye kullanarak başka bir kamu görevlisine görevini yaptırmamak için cebir kullanması hâlinde TCK md. 86/3-d değil, özel norm olmaları nedeniyle TCK md. 265 ve md. 266 uygulanacaktır. Kasten yaralamanın neticesi sebebi-

lüğüne giderek motosikleti almaya çalıştıkları, kendilerine engel olmak isteyen polis memuru yakınlarına sanık Onur'un bıçakla, öbür sanıklar ise fiziki güç kullanarak direndiklerinin, kaçamaklı savunmalar, sanıkların da imzalarını havi tutanak, alkol raporu içeriği ve yakınların anlatımları ile anlaşılmasına karşın yasal olmayan gerekçe ile beraatlerine karar verilmesi ..." (4. CD., 27.05.2009, E. 2007-12119, K. 2009-10447, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın alkollü halde hesaba itiraz edip restoran sahibine sövmesi ve çevreyi rahatsız etmesi üzerine olaya müdahale eden polisler de sövdüğü, polis memurları Abdil ile Murat'ı itirdiği ve ancak zor kullanılıp, kelepçe takılarak karakola götürüldüğünün anlaşılması karşısında; görevlileri itmesi de 'cebir' kapsamında ve dolayısıyla da eylemlerin külhalinde görevliye etkin direnme olarak değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden 'polislerin yaralandıklarına dair rapor bulunmadığı' biçimindeki yasal olmayan gerekçeye dayanılarak yazılı biçimde hükümler kurulması ..." (4. CD., 25.03.2009, E. 2007-9708/K. 2009-5678, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

34 "Görevi yaptırmamak için direnme suçunda korunan hukuki değerın kamusal faaliyete saygının temini ve kamu görevinin yerine getirilmesini sağlamak olduğu, sanığın karakolda bulundukları sırada mağdureyi darpettiği ve katılan polis memurlarının 2559 sayılı Kanun'un 1, 2, 13 ve Ek 4. maddeleri gereğince mağdurenin can güvenliğini korumak ve suçu önlemek için sanığa müdahale ettikleri sırada görevlerini yapmalarını önlemek için basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde yaralandıklarının anlaşılması karşısında; eylemin görevi yaptırmamak için direnme olarak nitelendirilmesinde bir isabetsizlik olmadığından ..." (5. CD., 15.09.2009, E. 2009-8335/K. 2009-10830, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

le ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi hâlinde faile ayrıca TCK md. 87 de uygulanacaktır (TCK md. 265/5).

Cebirin kamu görevlisinin şahsına karşı uygulanması gerekmektedir. Cebirin, kamu görevlisi dışında birisine veya bir eşyaya karşı kullanılması hâlinde, TCK md. 265 açısından cebir olarak ele alınmamalı, ancak bu suç açısından tehdit kapsamında değerlendirme yapılmalıdır³⁵. Aynı şekilde failin kendisine karşı şiddet uygulaması da kamu görevlisine karşı cebir olarak değil, tehdit olarak ele alınmalıdır³⁶.

Tehdit, bir kişinin, muhatabına istediğini yerine getirmemesi hâlinde bir kötülük icra edeceğini bildirmesidir³⁷. Tehdit kişinin irade oluşturma özgürlüğünü ve iradi hareket serbestisini ihlâl eden ve huzur, sükun ve güven duygularını zedeleyen bir fiildir³⁸. Tehdit fiili TCK md. 106'da suç olarak tanımlanmış ve yaptırma bağlanmıştır. Tehdit yaşam, vücut bütünlüğü, cinsel dokunulmazlık, malvarlığı veya başka bir hukuksal değere yönelmiş olabilir. Fail, kamu görevlisine görevini

35 *Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1020; *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7977; *Kindhäuser, Strafrecht*, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 23. "... sanığın duvarlara tekme, yumruk, kafa atarak vurmasının direnme suçunun unsuru olmadığı da gözetilerek ..." (5. CD., 25.09.2013, E. 2012-9003/K. 2013-9312, YKD 2013, c: 39, sy: 12, sh: 2645); "Sanık ve arkadaşlarının yol üzerindeki araçlara zarar verip ticari taksi ile olay yerinden uzaklaştıktan sonra polislerce yakalandığında, polis memurlarının kendisini karakola götürmek için araçlarına davet etmeleri üzerine sanığın, kafasını aracın kaportasına vurması biçimindeki eyleminin, görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir veya tehdit öğelerini nasıl oluşturduğu tartışılıp denetime olanak sağlayacak şekilde açıklanmadan yetersiz gerekçeyle hüküm kurulması..." (4. CD., 26.12.2012, E. 2012-3661/K. 2012-32140, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8026).

36 "Sanığın hakkındaki şikâyet nedeniyle polis memurlarınca karakola davet edildiğinde görevin yapılmasını engellemeye yönelik olarak elindeki bıçağı kendi boğazına dayayarak 'beni kimse alamaz, sıkıysa gelin alın' diyerek tehdit etmesi eyleminin görevlilerin görevlerini yapmasını engelleme amacına yönelik olduğu gözetilmeden kanıtların takdirinde yanlıya düşülerek yasal olmayan gerekçeyle beraat kararı verilmesi..." (4. CD., 30.06.2009, E. 2008-265/K. 2009-13020, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

37 *Koca/Üzülmüş*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, sh: 348, 351; *Tezcan/Erdem/Önok*, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 352.

38 *Koca/Üzülmüş*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, sh: 346, 348; *Artuk/Gökcan/Yenidünya*, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 235-236.

yerine getirdiği takdirde, bir zarar vereceğini veya bir kötülükte bulunacağını bildirmişse, görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşur³⁹.

- 39 "Olay tarihinde Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Cezaevinde hükümlü olarak kalmakta olan sanığın rahatsızlandığını görevli memura bildirmesi üzerine nöbetçi infaz koruma baş memuru olan katılan A.H.K.'nın 112 acil servisini cezaevine çağırarak, acil serviste doktor olarak çalışan mağdur N.Y.C.'ün muayene ettikten sonra sağlık memuruna iğne yapılması talimatı vermesi üzerine iğne yapılmasına karşı çıkarak hastaneye sevkini isteyen sanığın, doktor N.Y.C.'ün hastaneye sevkini uygun görmemesine içerleyerek görevli doktora psikopat diyerek hakaret edip taşkınlık yapması sonrasında katılan ve görevli infaz koruma memurlarının zor kullanılarak koğuşuna götürmeye çalışmaları esnasında katılana 'seninle hesaplaşacağız ben A.C.'nin adamıyım' şeklinde sözler sarfettiği anlaşılan olayda, görevi yaptırmamak için direnme suçunun nasıl oluştuğu, sanığın hangi görevin yapılmasını engellediği açıklanmadan ve eylemin TCK'nın 106/1. maddesindeki tehdit suçunu oluşturup oluşturmadığı karar yerinde tartışılmadan yetersiz gerekçe ile mahkûmiyet hükmü kurulması kanuna aykırı ..." (5. CD., 23.09.2013, E. 2012-14315/K. 2013-9078, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın alkolü olarak taşkınlık yapması nedeniyle ekip otosuna davet edildiğinde kendiliğinden binmesi ve karakola getirildikten sonra yakınan polislerle '...hepinize soracağım, siz kimsiniz, bana bir şey yapamazsınız, ben size yapacağımı biliyorum, hepinizi bir bir öldürecekim şerefsizler...' demesi eylemlerinin yapılan görevden dolayı tehdit ve hakaret olup olmadığı tartışılmadan ve hangi görevin engellenmesi amacıyla direnme niteliği taşıdığı açıklanıp tartışılmadan hüküm kurulması..." (4. CD., 17.02.2009, E. 2008-10811/K. 2009-2624, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Olay gecesi saat 23:30 sıralarında Ahmet Gazi parkında yanında arkadaşı temyiz dışı sanık Murat Bardakçı olduğu halde alkol alan sanık Murat Şen'in çevreyi rahatsız ettikleri gerekçesiyle kendilerini ikaz eden görevli polis memurlarına 'bize karışamazsınız, kimseyi rahatsız etmiyoruz, bizi götürmeye yetkiniz yok' şeklinde sözler söylemekten ve bilahare görevli memurlarca zor kullanılarak araca bindirilip karakola götürülmekten ibaret eyleminin hüküm tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 5237 sayılı TCK'nun 265. maddesinde düzenlenen kamu görevlisine görevini yaptırmamak için direnme suçunun unsurlarını taşımadığı ve anılan kanunda sanığa atılı eylemi düzenleyen başka bir yaptırımın da bulunmadığı gözetilerek sanığın beraatine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi..." (2. CD., 26.03.2007, E. 2007-649/K. 2007-4318, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın alkol alıp çevreyi rahatsız ettiğinin ihbar edilmesi üzerine olay yerine giden katılan ve müşteki polislerin adli işlem için karakola davet etmeleri üzerine sanığın; 'ulan siz kim oluyorsunuz, beni alamazsınız' diyerek ekip aracına bindirilmek istendiği sırada görevlilerin elinden kurtulup kaçmaya başladığı, kovalamacanın ardından sanığın merdivenlerde dengesini kaybederek düşmesi sonucunda yakalanıp kelepçelenmesi üzerine 'beni alamazsınız, ilk fırsatta sizi öldürecekim, benim kaybedecek bir şeyim yok' dediği kabul edilen olayda, kamu görevlisi olan polislerin görevlerini yapmalarını engellemek amacıyla tehdit eyleminin TCK'nın 265/1. maddesindeki görevi yap-

Failin yasal yollara başvuracağını veya hak arayacağını ifade eden sözleri tehdit oluşturmaz⁴⁰. Tehdit kamu görevlisinin bir yakınının hukuksal değerine de yöneltilmiş olabilir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşması için failin başvurduğu cebir veya tehdidin kamu görevlisinin görevini yapmasını engellemeye elverişli boyutta olması gerekir⁴¹. Kuşkusuz suçun

- tırmamak için direnme suçunu oluşturup oluşturmadığının değerlendirilememesi kanuna aykırıdır" (4. CD., 02.04.2013, E. 2011-1303/K. 2013-9530, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8014-8015).
- 40 "Sanığın, katılana karşı 'siz daha dünkü çocuklarımsınız, ben Tayyip'in danışmanını tanyorum, bunun hesabını sizden sorarım' şeklindeki sözlerle görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlediğinin kabul edilmesi karşısında, bu sözlerin yasal şikâyet hakkının kullanılacağı anlamında söylenip söylenmediği ve ne şekilde tehdit oluşturduğu kararda açıklanıp tartışılmadan, yasal ve yeterli olmayan gerekçe ile hükümlülük kararı verilmesi kanuna aykırıdır" (4. CD., 07.02.2013, E. 2011-15726/K. 2013-3265, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8022); "Sanığın trafik kontrolü yapan jandarma görevlisi olan katılanlara hitaben 'siz yapacağımız yapın, deveden büyük fil var, ben size göstereceğim, devletin kanunları yalnız bize mi işliyor, bundan sonra namusumuzla iş yapmayacağız' şeklindeki sözlerinin, olayın başlangıç ve gelişmesine göre hak arama ve yasa yoluna başvurma kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hükümlülük kararı verilmesi ..." (4. CD., 28.01.2013, E. 2012-6351/K. 2013-1801, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8024); "Müşteki Ömer B.'in soruşturma aşamasında sanıkların kendilerini ittiğini iddia etmediği gibi, 29/04/2006 tarihli olay tutanağında da, sanıkların cebir kullandıklarına dair bir anlatım bulunmaması, görevlilerce darp edildiklerini iddia eden sanıkların 'sizi sürdüreceğim, kendinize yer beğenin' biçimindeki sözlerinin tartışmanın bütünü ve söylendiği bağlam içinde değerlendirildiğinde, uğradığını düşündüğü haksızlığa karşı hukuki yollara başvurma anlamını taşıması ve tehdit niteliğinde olmaması karşısında, görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir veya tehdit unsurlarının olayda ne şekilde oluştuğu açıklanmadan yasal olmayan gerekçe ile mahkûmiyet kararı verilmesi..." (4. CD., 24.12.2012, E. 2011-8506/K. 2012-31669, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8027).
- 41 "Tanıklar icra memuru A. Ş. ve jandarma uzman çavuş Ö. Y.'in anlatımlarında, ihtiyati tedbir kararını okuduktan sonra sanıkların 'dinamo taktırmayız suyu vermeyiz' dediklerini, bunun üzerine ısrarcı davranmadan ve dinamo takmak için herhangi bir girişimde bulunmadan tutanak tutarak oradan ayrıldıklarını ifade etmeleri karşısında, sanıkların görevlileri engellemeye yönelik cebir ya da tehdit niteliğindeki eylemlerinin neler olduğu tartışılıp gösterilmeden, yetersiz gerekçeyle mahkûmiyet kararı verilmesi ..." (4. CD., 24.09.2012, E. 2010-11315/K. 2012-18195, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın, arkadaşının alkolü araç kullanması nedeniyle ehliyetine el koymak isteyen görevlilere 'ulan başçavuş sen benim kim olduğumu biliyor musun ben cinayetlerle uğraşıyorum sen git alay komutanın gelsin şu ehliyeti ver yoksa ben yapacağımı bilirim' gibi sözler

oluşması için görevin engellenmiş olması şart değildir. Cebir veya tehdidin görevin yapılmasını engellemeye elverişli olup olmadığı ex-ante objektif bir değerlendirmeye tespit edilmelidir. Buna göre, olay anındaki koşullar dikkate alınarak makul bir gözlemcinin tahminine göre, failin gerçekleştirdiği cebir veya tehdidin kamu görevlisinin görevini yapmasını engelleyecek nitelikte olduğu sonucuna varıldığında tipe uygun hareketin varlığını kabul etmek gerekir. Mağdurun aşırı korkak veya hassas olması ya da cesur olması cebir veya tehdidin elverişliliğini etkilemez⁴². Burada failin özel bilgisi de (kamu görevlisi hakkındaki özel bilgileri vb.) değerlendirmede dikkat alınmalıdır.

Cebir veya tehdidin mutlaka mağdur kamu görevlisinin huzurunda gerçekleştirilmesi şart değildir⁴³.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu seçimlik hareketli bir suç olduğu için hem cebir hem de tehdit ile işlenmesi hâlinde yine tek bir

ile görevlerini yaptırmamak için hakaret edip tehdit etme biçiminde gerçekleşen eylemlerinin bir bütün halinde görevliye etkin direnme suçunu oluşturacağı gözetilmeden tehdit eylemlerinin yakınında korku oluşturacak nitelikte olmadığından bahisle yetersiz gerekçeyle yazılı biçimde karar verilmesi ..." (4. CD., 25.05.2009, E. 2007-12036/K. 2009-10007, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014). "Olay tarihinde yol kontrolü yapan müşteki polis memurlarının sanıkların içerisinde bulundukları aracı durdurmak istedikleri, ancak sanıkların durmayarak araçla kaçmaya çalıştıkları, yapılan takiple durdurulan araçtan inen sanıklardan Turgut G.'in diğer sanığa alkol muayenesi yapmak isteyen müştekilere hitaben 'a... koyduğumun yerinde başka işlem yapacak adam bulamadınız mı, başka ceza yazılacak adam yok mu?' şeklinde hakaret ettiği, yine aynı sanığın kendisini sakinleştirmeye çalışan müştekilere hitaben 'otonun sürücüsü benim, İsmail Ç. değil, biz terörist miyiz, sülalenizi sinkaf edeceğim' şeklinde sözler söylediği, sanık İsmail Ç.'un ise yasal işlemler için ekip aracına bindirildiğinde müştekilere hitaben 'ulan siz kimsiniz, üzerinizdeki elbiseye güvenme, elbiseyi çıkar da gel' şeklinde sözler söylediği hususlarının anlaşılması karşısında; sanıkların aşamalarındaki savunmaları, atıfta eylemlerin gerçekleştirilme biçimi, sanıkların konumu ve içinde bulundukları ortam ile tüm dosya kapsamı dikkate alındığında olayda görevi yaptırmamak için direnme suçunun unsurlarının oluşmadığı ve bu nedenle de sanıkların beraatlarına hükümolunması gerektiği gözetilmeden yazılı biçimde mahkûmiyetlerine karar verilmesi kanuna aykırıdır" (5. CD., 27.02.2013, E. 2012-3528/K. 2013-1429, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8018-8019).

⁴² *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7983.

⁴³ *Özbek/Kanbur/Doğan/Bacasız/Tepe*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1021; *Soyaslan*, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (9), sh: 703; *Tezcan/Erdem/Önok*, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 909.

suç oluşur⁴⁴. Bu durumda suçun temel cezası belirlenirken TCK md. 61 gereğince alt sınırdan uzaklaşılmalıdır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun oluşması için cebir veya tehdit kamu görevlisinin göreve başlamasından önce gerçekleştirilebileceği gibi, göreve başladıktan sonra da gerçekleştirilebilir. Ancak görev sona erdikten sonra cebir veya tehdit gerçekleştirilirse bu suç oluşmaz⁴⁵. Görevi, niteliği gereğince göreve ilişkin hareketin yapılmasıyla sona erip, geri alınması ya da iptal edilmesi mümkün değilse ve kamu görevlisine bundan dolayı cebir veya tehdit uygulanmışsa, görevi yaptırmamak için direnme suçu değil, cebir (TCK md. 108) veya tehdit (TCK md. 106) suçu oluşur⁴⁶.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun ihmali hareketlerle işlenmesinin mümkün olmadığı doktrinde kabul edilmektedir⁴⁷.

⁴⁴ *Arslan*, "Memura Aktif Mukavemet Suçu ve Bazı Suçlarla İçtimai Sorunu", sh: 50; *Erman/Özek*, Ceza Hukuku, Özel Bölüm, Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, No: 650. "Sanığın cafe bar olarak çalıştırılan işyerinin belirlenen saatte kapatılmaması nedeniyle polis memurlarınca işlem yapıldığı sırada polis aracının arka camını kıldığı ve müdahale eden polis memurlarına bıçak çekip ölümlle tehdit ettiği ve polis memurlarından Kadir'i basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte yaraladığı olayda, görevi yaptırmamak için direnme ve mala zarar verme suçlarının oluştuğu yönündeki kabulde bir isabetsizlik görülmemiştir" (15. CD., 21.01.2013, E. 2012-12336/K. 2013-739, YKD 2013, c: 39, sy: 3, sh: 695-696); "Sanığın yakınan polis memurlarına 'Ne var lan, ben hırsız mıyım, beni neden takip ediyorsunuz, hepiniz şerefsizsiniz' demesi üzerine kendisini karakola götürmek isteyince onları 'Sizin hepinize bunu soracağım' diye tehdit etmek ve kendisini almalarını engellemek için montunu çıkartıp yakınanlara sallama biçimindeki eyleminin; bütün olarak görevliye etkin direnme suçunu oluşturduğu..." (4. CD., 20.02.2007, E. 2005-13079/K. 2007-1749, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

⁴⁵ *Tezcan/Erdem/Önok*, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 906, 907; *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7960, 7961, 7964, 7967, 7982. Bu nedenle Yargıtay'ın şu kararına katılmıyoruz; "Kocası hakkında icra takibi yürüten avukatı adliyyede gören sanığın, katılan avukattan borcu tahsil edemediğini istemesi ve katılanın da reddetmesi üzerine katılana hitaben 'benim de kocamın da psikolojisi bozuk, sen de iyice bozma, insanlar bu yüzden birbirini boğazlıyor, daha bir şey söylemiyorum, dışarıda görüşürüz' demesinden ibaret eyleminin T.C.K.nın 106/1. maddesinde gösterilen tehdit suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışılıp değerlendirilmeden, görevi yaptırmamak için direnme suçundan yazılı biçimde hüküm kurulması..." (4. CD., 04.10.2012, E. 2010-20295/K. 2012-19741, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

⁴⁶ *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7966.

⁴⁷ *Artuk/Gökcan/Yenidinyıya*, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 960-961; *Tezcan/Erdem/Önok*, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 909; *Özbek/Kanbur/Doğan/Bacasız/Tepe*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1021.

Kanaatimizce burada suçun cebir veya tehditle işlenmesine göre bir ayırma gitmek gerekir. Buna göre, tehdit niteliğindeki hareketlerin ihmal yoluyla da gerçekleştirilebileceğinin kabulü mümkün değildir. Çünkü TCK'nın ne tehdit suçuna ilişkin maddesinde (TCK md. 106) ne de genel hükümlerinde ihmalî hareketin icraî harekete eşdeğer olduğuna ilişkin düzenleme bulunmaktadır. Cebir bakımından ise, TCK md. 108 kasten yaralama suçuna atıfta bulunduğu için TCK md. 88'in cebir suçu bakımından ve dolayısıyla görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından uygulanacağını kabul etmek gerekir. Başka bir ifadeyle, görevi yaptırmamak için direnme suçu cebrin ihmalî hareketle gerçekleştirilmesi suretiyle işlenebilecektir. Fail önceden gerçekleştirdiği bir davranış nedeniyle görevini yerine getiren kamu görevlilerinin yaşamı veya vücut bütünlüğü bakımından bir tehlike yaratmışsa, tehlikeyi savuşturma bakımından garanti yükümlülüğü altında olduğundan, bu yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde ihmal suretiyle cebrin gerçekleştirileceğini kabul etmek gerekir. Örneğin, borçlunun arazisine hacze giden icra memuru borçlunun başıboş bıraktığı saldırgan köpeğinin saldırısına uğradığında, borçlunun durumu fark ettikten sonra köpeğinin saldırısını önlememesi hâlinde görevi yaptırmamanın ihmalî hareketle engellenmesini kabul etmek gerekir⁴⁸. Ancak TCK md. 88 kapsamında değerlendirilemeyecek pasif tutum görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturmaz⁴⁹. Başka bir ifadeyle, failin işlemin yerine getirilmesini sağlamaya yönelik izin verilmeyen bir risk gerçekleştirilmeden icraî bir katkı sağlama-

⁴⁸ *Kindhäuser*, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 20.

⁴⁹ "5237 sayılı TCY'nın 265. maddesinde cebir ve tehditle görevi yaptırmamak için direnme suçu düzenlenmiş olup, kişilerin görevliye karşı gerçekleştirdikleri cebir ve tehdit içermeyen pasif nitelikteki eylemlerinin suç olarak düzenlenmediği gözetilmeden, sanığın beraatine karar verilmesi yerine yazılı biçimde hüküm kurulması ..." (4. CD., 28.01.2009, E. 2008-14422/K. 2009-984, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "Sanığın kimliğini vermemesi nedeniyle ekip aracına bindirildiği sırada uzaklaşmak istemesi ve buna engel olmak isteyen polis yakınamı, sanığın herhangi bir eylemi bulunmadığı halde kendi kusuruyla yaralanması eyleminde; araca binmemek için zorluk çıkarma ve kaçmaya çalışma hareketinin 765 sayılı TCY'nın 260. maddesinde öngörülen pasif direnme suçunu oluşturduğu, 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı TCY'nın 265. maddesinde cebir ve tehditle görevi yaptırmamak için direnme suçu düzenlenmiş olup, kişilerin görevliye karşı gerçekleştirdikleri cebir ve tehdit içermeyen pasif nitelikteki eylemlerinin suç olarak benimsenmediği anlaşıldığından tebliğnamedeki düşünce yerinde görülmüştür" (4. CD., 11.07.2006, E. 2006-5382/K. 2006-13684, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

ması hâlinde suç oluşmaz⁵⁰. Bu bağlamda kişinin karakola gitmeye karşı koyması⁵¹, olay yerinden kaçması⁵², olduğu yerde oturması⁵³,

⁵⁰ *Kindhäuser*, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 19.

⁵¹ "İhbar nedeniyle müzikholde kimlik kontrolü yapan kolluk görevlilerine üzerinde kimlik bulunmadığını söyleyerek ağabeyine ait kimlik bilgilerini kendisine aitmiş gibi bildiren, bu nedenle de kimliğinden kuşku duyulan sanığın gerçek kimliğinin belirlenmesi amacıyla getirtildiği polis karakolundan içeri girerken, polis memurlarına hitaben cebir kullanmaksızın sarfettiği 'ben karakola gelmiyorum, gücünüz yetiyorsa beni götürün' şeklindeki sözlerin tehdit niteliğinde olmadığı, bu itibarla görevi yaptırmamak için direnme suçunun 'cebir ve tehdit' unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, bu suçtan beraati yerine mahkûmiyetine karar verilmesi..." (9. CD., 04.12.2012, E. 2012-9893/K. 2012-14479, YKD 2013, c: 39, sy: 3, sh: 673-674); "Oluşa uygun kabule göre, görevli polislerin sanıkların oturdukları mahallede şüpheli bir şahsı durdurarak kimlik kontrolü yaptıkları sırada evlerinin damında bulunan sanıklardan M. E. K.'nın görevli polisler hitaben 'ulan şerefsizler, bu kadar esrarkeş ve sabıkalı adam varken neden yoldan geçen benim eniştemi durdurup kimlik soruyorsunuz, başka adam bulamadınız mı, sıkıysa gelin bana da kimlik sorun' diyerek bağırması üzerine aşağıya indirildikten sonra da hakaretlerine devam etmesi sebebiyle karakola götürülmek istendiğinde 'kimse beni karakola götürmez' diyerek kaçmaktan ibaret eyleminde görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir veya tehdit öğelerinin ne şekilde oluştuğu açıklanıp tartışılmadan yetersiz gerekçeyle hükümlülük kararı verilmesi..." (4. CD., 02.10.2012, E. 2010-12664/K. 2012-19120, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

⁵² "Sanığın, kendisini gözaltına almak isteyen polis memurlarını, diğer sanıkların tutarak etkisiz hâle getirmesinden yararlanarak, görevlilerin elinden kurtulup kaçmaktan ibaret eyleminde görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir veya tehdit unsurlarının ne şekilde oluştuğu açıklanıp tartışılmadan yetersiz gerekçe ile mahkûmiyet kararı verilmesi kanuna aykırıdır" (4. CD., 31.01.2013, E. 2011-21980/K. 2013-2524, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8024); "Cadde üzerinde elinde kurusıkı tabancayla görülen ve polislerin dur ihtarına uymayarak kaçan sanığın, kovalamaca sonucu yakalandığı sırada silâhı yere atarak kendisini yüksek bir duvardan aşağı atmadan ibaret eyleminde görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir ve tehdit öğelerinin ne şekilde oluştuğu açıklanıp tartışılmadan yetersiz gerekçeyle mahkûmiyet kararı verilmesi..." (4. CD., 18.12.2012, E. 2012-840/K. 2012-30653, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8027).

⁵³ "Sanığın, alkollü araç kullanması nedeniyle hakkında işlem yapmak istemeleri üzerine tutanağı imzalamamak için güçlükle çıkartması, alkolmetre cihazına üfle-meyerek kendisini yere attığının anlaşılması ve müştekilerin anlatımlarında sanığın kendilerine hakaret, vurma, tehdit vb. eylemlerinden bahsetmemeleri karşısında görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebir veya tehdit unsuru ile hakaret suçunun ne şekilde gerçekleştiği kanıtlara dayalı olarak gösterilene-den yetersiz gerekçe ile mahkûmiyet kararı verilmesi kanuna aykırıdır" (4. CD.,

kapıyı açmaması⁵⁴, konutta arama sırasında kilitli bir odayı açmayı reddetmesi⁵⁵, bir yere sarılması, kendini zincire vurma gibi fiilleri cebir veya tehdit niteliğinde görülemeyeceğinden suç da oluşmayacaktır⁵⁶. Nitekim bu hususu 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun "direnme" başlıklı 32. maddesi de teyit etmektedir. Bu düzenlemeyle kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılanlar, ihtar ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar etmeleri hâlinde, bu pasif tutumları nedeniyle TCK md. 265'e göre cezalandırılmayacaklarından, özel bir suç tipi ihdas edilmiştir. 2911 sayılı Kanun md. 32/2, toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılanların cebir veya tehdit kullanarak direnmeleri hâlinde TCK md. 265'in uygulanacağı öngörülmektedir⁵⁷.

e) Nitelikli Unsurlar

TCK md. 265/2-4'te görevi yaptırmamak için direnme suçunun nitelikli hâlleri gösterilmiştir. Bu hâller cezanın artırılmasını gerekli kılmaktadır. Cezada indirim yapılmasını gerekli kılan bir hâle bu suç tipi bakımından yer verilmemiştir.

aa) Suçun Yargı Görevi Yapan Kişilere Karşı İşlenmesi

TCK md. 265/2, görevi yaptırmamak için direnme suçunun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesini nitelikli hâl olarak kabul et-

15.01.2013, E. 2012-349/K. 2013-232, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8025).

54 *Schmid/Priebe*, Strafrecht, Besonderer Teil I, (6), No: 821.

55 *Kindhäuser*, Strafrecht, Besonderer Teil I, (5), § 36, No: 19.

56 *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7960, 7972, 7976.

57 "2911 sayılı Kanun'un 28/1. maddesi ile kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşleri düzenleyen veya yönetenler bunların hareketlerine katılanların cezalandırıldığı, dosya kapsamına göre sanığın kanuna aykırı olarak yapılan ve kolluk kuvvetlerinin uyarılarına rağmen devam eden toplantı ve gösterileri düzenlediği, yönettiği veya düzenleyen ve yöneten kişilerin fiillerine iştirak ettiğinin kabul edilemeyeceği, ancak ihtar ve zor kullanmaya rağmen güvenlik kuvvetlerine taşınmak suretiyle cebir kullanarak kolluk görevlilerine direnen sanığın eyleminin 2911 sayılı Kanun'un 32/2. maddesi aracılığı ile 5237 sayılı TCK'nun 265. maddesinde tanımlanan suçu oluşturacağı hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetenmeden yazılı şekilde hüküm kurulması..." (9. CD., 12.07.2011, E. 2011-3395/K. 2011-9536, YKD 2011, c: 37, sy: 11, sh: 2105-2106).

miştir. Böylece mağdurun kamu görevlisi olmasını arayan TCK md. 265, bu kamu görevlilerinden bazıları bakımından gördükleri kamu hizmeti nedeniyle daha güçlü bir koruma sağlamak istemiştir. Yargı görevini yapan kişiler, yüksek mahkemeler ve adli, idari ve askerî mahkemeler üye ve hâkimleri ile Cumhuriyet savcısı ve avukatlardır (TCK md. 6/1-d). Belirtelim ki, burada askerî savcılar ayrıca ifade edilmemiştir. Ancak askerî savcılar da bu kapsamda değerlendirmek gerekir (AsMKYUK ek md. 1/2). Yine zabıt kâtiplerinin ve icra memurlarının TCK md. 6/1-d'nin kapsamına alınmaması önemli bir eksikliklerdir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu yargı görevi yapan kişilere karşı yargı görevini yapmalarını engellemek amacıyla işlenmelidir⁵⁸.

bb) Suçun Kişinin Kendisini Tanınmayacak Bir Hâle Koymasıyla Suretiyle İşlenmesi

Mağdur üzerinde daha korkutucu etki yarattığı ve failin belirlenmesini güçleştirdiği için görevi yaptırmamak için direnme suçunun kişinin kendisini tanımayacak bir hâle koyması suretiyle işlenmesi nitelikli unsur olarak öngörülmüştür. Fail kıyafet değiştirmek, maske takmak, tanımayacak derecede makyaj yapmak, takma saç-sakal kullanmak vb. yöntemlerle suçu işlediği takdirde, cezası artırılabilmektedir⁵⁹.

58 "Sanığın borcundan dolayı evinde yapılan haciz sırasında alacaklı vekili olan müştekiye karşı غيابında 'koltukları götürürseniz o avukatın da kafasına sıkacağım' şeklinde tehdit ettiği tanık, müşteki beyanı, haciz zaptı ile tüm dosya kapsamından anlaşıldığından, tehdit eyleminin TCK'nın 265/2 maddesindeki yargı görevi yapan kişilere karşı görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturabileceği..." (4. CD., 18.02.2013, E. 2010-31492/K. 2013-4385, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014); "sanığın işyerine hacze gelen alacaklı vekili müşteki avukatlara, sağ işaret parmağını kaldırarak 'buradan mal kaldırarsanız şerefim üzerine yemin ediyorum hepinizi vurur öldürürüm' diyerek haczin yapılmasına engel olması biçimindeki eyleminin, bir bütün olarak, TCK'nın 265/2. maddesi uyarınca yargı görevi yapan kişiye karşı görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturup oluşturmadığının tartışılması kanuna aykırıdır" (4. CD., 09.04.2013, E. 2012-2194/K. 2013-10537, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8014).

59 *Artuk/Gökcan/Yeniidiya*, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 964-965; *Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1022-1023.

Bu nitelikli unsurun uygulanması için failin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması yeterlidir. Fail tanınmamak için başvurduğu yöntemlere rağmen, yine de tanınmış ya da mağdur üzerinde korkutucu bir etki oluşturmamış olsa bile, nitelikli unsur uygulanacaktır⁶⁰.

cc) Suçun Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi

TCK md. 265/3, suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde cezanın artırılmasını öngörmüştür. Bu nitelikli unsurun uygulanabilmesi için öncelikle en az iki failin olması gerekmektedir. Birden fazla failin, suçu müşterek fail olarak gerçekleştirmesi gerekmektedir. Çünkü suçun iki veya daha fazla kişi tarafından müşterek faillik çerçevesinde işlenmesi hâlinde mağdurun karşı koyma ve savunma olanağı zorlaşmaktadır. Böylece görevi yaptırmamak için direnme suçuna doğrudan fail, dolaylı fail, azmettiren veya yardım eden sıfatıyla iştirak etmiş kişilere bu nitelikli unsurun uygulanması mümkün değildir⁶¹.

dd) Suçun Silâhla İşlenmesi

Suçun silâhla işlenmesi hâlinde cezanın artırılması öngörülmüştür (TCK md. 265/4). Suçun silâhla işlenmesinin nitelikli unsur olarak kabul edilmesinin nedeni, silâhın faile cesaret vermek ve mağdur üzerinde de korku yaratmak suretiyle suçun işlenmesini kolaylaştırmasıdır⁶².

Silâh kavramı TCK md. 6/1-f'de tanımlanmıştır. Buna göre, silâh deyiminden ateşli silâhlar; patlayıcı maddeler; saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet; saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı

60 Artuk/Gökçen/Yeni Dünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 965.

61 Artuk/Gökçen/Yeni Dünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 965; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1023. "Sanıklar H. ve H.G.'in görevi yaptırmamak için direnme suçunu birlikte ve birden fazla kolluk görevlisine karşı cebir kullanmak suretiyle işlemeleri nedeniyle, sanıklar hakkında T.C.K'nın 265/1. maddesiyle tayin olunan cezaların aynı Kanunun 265/3. ve 43/2 nci maddeleriyle artırılması gerektiğinin gözetilmemesi ..." (9. CD., 14.11.2011, E. 2009-18907/K. 2011-28384, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

62 Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1023; Soyaslan, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (9), sh: 705; Artuk/Gökçen/Yeni Dünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 965.

ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler; yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler anlaşılr⁶³.

Madde metninde silâhla işlenmesinden bahsedildiğinden, failin silâhlı olması nitelikli unsurun uygulanması bakımından yeterli değildir. Failin görevi yaptırmamak için direndiği esnada üzerinde silâh olmakla birlikte, bu silâhın korkutucu etkisinden faydalanmamışsa, suçun silâhla işlenmesinden bahsedilemeyeceğinden nitelikli unsur uygulanmamalıdır⁶⁴. Silâh kamu görevlisine karşı kullanıldığında veya kullanılmaya teşebbüs edildiğinde cebir olarak kabul edilmelidir. Buna karşılık silâhın gösterilmesi tehdit olarak anlaşılmalıdır⁶⁵.

Silâhın boş olması, dışarıdan bakıldığında gerçeğine çok benzeyen bir oyuncak veya kurusıkı olması hâlinde, mağdur üzerinde korku yaratmaya elverişli olduğu takdirde, yine de nitelikli unsur uygulanır⁶⁶.

ee) Suçun Var Olan veya Var Sayılan Suç Örgütlerinin Oluşturdukları Korkutucu Güçten Yararlanılarak İşlenmesi

Suçun var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hâli de nitelikli unsur ola-

63 "Olay tutanağı, müşteki ve tanıkların soruşturma aşamasındaki beyanlarında sanık H.'nin olay sırasında adli emanete kayıtlı bıçağı görevli polis memurlarına salladığının anlaşılmasına ve iddianame anlatımının da bu yönde olmasına rağmen, hakkında TCK'nın 265/4. maddesi gereğince artırım yapılmaması..." (5. CD., 20.05.2013, E. 2012-7361/K. 2013-5395, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

64 Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7986.

65 "Sanığın yanındaki arkadaşları ile birlikte, cadde üzerinde önleyici kolluk görevi yapan polislerin yanına gelerek 'bizi rahat bırakın, niye taciz ediyorsunuz' diyerek ellerindeki şişeleri kırarak yakınan polisleri doğrudan 'sizi çizeriz, keseriz, bizi niye rahat bırakmıyorsunuz' biçimindeki yakınan polisleri tehdit ettikleri, yardımcı ekip çağrıldığında da kaçtıkları anlaşıldığından, sanığın yakınan polisleri tehdit eyleminin önleyici kolluk görevinin yapılmasının engellenmesine yönelik olup olmadığı ve sanığın eylemlerinin bir bütün halinde T.C.K'nın 265/1-3-4. madde ve fıkralarındaki görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturup oluşturmadığı tartışılıp lehe yasa incelemesi de yapıldıktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi yerine, yetersiz gerekçe ile yazılı biçimde hüküm kurulması ..." (4. CD., 19.09.2011, E. 2011-10524/K. 2011-16025, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 20.05.2014).

66 Artuk/Gökçen/Yeni Dünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 966.

rak kabul edilmiştir (TCK md. 265/4). Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin mağdur üzerinde yaratacağı korkutucu etki suçun daha kolay işlenmesini sağlamaktadır. Var olmayan bir suç örgütü de mağdur üzerinde korku oluşturacağından TCK md. 220'nin unsurlarının bulunması zorunlu değildir⁶⁷. Var olan örgütün oluşturduğu korkutucu güçten yararlanılması hâlinde, örgütün gizli olması zorunlu olmadığı gibi, failin de bu örgüte mensup olması gerekli değildir.

3. Suçun Manevî Unsuru

Görevi yaptırmamak için direnme suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Fiilin taksirli şekli suç olarak tanımlanmamıştır. Bu suç kastın sadece amaç türü ile işlenebilir. Çünkü TCK md. 265'te "kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanılması" aranmaktadır⁶⁸. Bu nedenle failin mağdurun kamu gö-

67 Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1023.

68 "Mağdur Başbakan RTE'nin, Mersin ilinde bir tesisi hizmete açtıktan sonra, Cumhuriyet Meydanında halka hitap etmek üzere tören alanına gelip halkı selamladığı sırada, protesto için biraraya gelen ve platformun yakınına yerleşen Halkevleri Derneği üyesi olan sanıkların, sloganı ve mağduru hedef alarak uygun mesafeden çok sayıda yumurta attıkları, ancak güvenlik güçlerinin engellemesi nedeniyle isabet ettiremedikleri, daha sonra gruba müdahale edildiği ve mağdurun konuşmasını gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar sanık Mahir M. yumurtaları yalnızca kendisinin attığını savunmuş, diğer sanıklar da bunu doğrulamış iseler de, olay yerine birlikte gelmeleri, bir kısmının üzerlerinde aynı derneğin adı yazılı önlükler bulunması, aynı sloganları atmaları, çok sayıda yumurta atılmış olması, anılan derneğin internet sitesinden de 'yumurta yağdırıldığının' açıklanması karşısında, sanıkların eylemi birlikte gerçekleştirdiklerine ilişkin gerekçede bir tutarsızlık görülmemiştir. // Yine yerel mahkemenin, olayda Anayasal güvence altına alınan ifade özgürlüğünü kullanmanın ötesine geçildiği ve demokratik tepki niteliğinin sınırlarının aşıldığı yolundaki değerlendirmeleri de yerinde bulunmuştur. Kuşkusuz özgürlükler sınırsız değildir. Bir başkasının özgürlüğünün başladığı yerde bitmektedir. Hiçbir kimsenin, bir başkasına zarar verme ya da zarar vermeye kalkışma gibi bir özgürlüğü söz konusu olamaz. Burada tartışılması gereken husus, sanıkların hukuka aykırılık teşkil eden somut eylemlerinin CMK. m'nin 230/1-e maddesine göre nitelendirilmesi, yani hangi suçu ya da suçları oluşturduğu noktasında toplanmaktadır. // Sanıkların eylemlerinin dört ayrı suçun unsurları yönünden irdelenmesi gerekmektedir. TCY'nın 108. maddesinde öngörülen 'cebir kullanma suçu' bir kimseye karşı bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade edilmesi için cebir kullanılması ile oluşur ve kasten yaralama suçundan verilecek ceza artırılarak hükümlenir. // Cebir

revlisi olduğunu ve o sırada kamu görevini yerine getirdiğini bilmesi ve kamu görevlisinin görevini yapmasını engellemek amacıyla hareket etmesi gerekmektedir⁶⁹. Fail görevi yaptırmamak amacıyla değil,

kullanma eylemi kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla işlenmiş ise, cebir kullanma suçunu değil, TCY'nın 265. maddesinde düzenlenen 'görevi yaptırmamak için direnme suçu', bir kimseyi siyasi düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlamak ya da açıklamaktan men etmek için işlendiği takdirde ise, TCY'nın 115. maddesinde belirtilen 'düşünce ve kanaat özgürlüğünün kullanılmasını engelleme suçu' oluşturmaktadır. // Bu üç suçun ortak ögesi olan 'cebir' fiziki zor kullanmaktır ve bir iradeyi istenilen hareketi yapmaya mecbur etmek amacıyla yapılmaktadır. Zor kullanmak mağdurun kollarından tutmak, kolunu bükmek vs. gibi temasla mümkün olduğu kadar belirli mesafeden bir cismin atılması, savrulması, vurulması suretiyle de gerçekleştirilebilir. // Öte yandan TCY'nın 35. maddesi uyarınca 'işlemeyi kastedilen suça elverişli hareketlerle icraya başlanıp elde olmayan nedenlerle eylem tamamlanmamış ise' suç kalkışma aşamasında kalmış olacaktır. Değerlendirmelerde bu husus da irdelenmelidir. // Oluşması mümkün görülen son suç ise görevliye hakaret suçudur. 'Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırma' eylemi TCY'nın 125. maddesinde öngörülen hakaret suçunu oluşturmaktadır. // Yerel mahkeme yalnızca hakaret suçunu değerlendirmiş, ancak yukarıda belirtilen diğer suçlarla ilgili herhangi bir irdeme yapmamıştır. Eylemin mağdurun halka seslenmesini önlemek ya da onu küçük düşürmek kastıyla işlenmesine göre, farklı suçlar söz konusu olacaktır. Tek eylemin birden fazla suça uyması halinde, özel suçun, genel suça göre öncelikle uygulanması gerekecek; hepsi genel nitelikte ise, TCY'nın 44. maddesi uyarınca en ağır cezayı gerektiren suçtan hüküm kurmak icabedecektir. Bu açıklamalar karşısında; sanıkların eylemlerinin yukarıda belirtilen zor kullanma suçlarını oluşturup oluşturmadığı yöntemince irdelenip tartışılmadan, yetersiz gerekçeyle sanıkların görevliye hakaret suçundan hükümlülüklerine karar verilmesi ..." (4. CD., 02.02.2011, E. 2009-26/K. 2011-915, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014). Kanaatimizce bu karardaki hukuksal sorun fikri içtima kurallarına göre değil, failerin kastına göre çözüme kavuşturulmalıdır.

69 "Sanığın olay tarihinde alkollü vaziyette kullandığı aracı ile seyir hâlinde iken, trafik denetimi yapan görevlilerin dur ikazına uymayarak aracı görevlilerin üzerine sürdüğü, polis memuru İsmail Hakkı S.'na çarparak müştekiyi basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaraladığı ve olay yerinden uzaklaştığının anlaşılması karşısında, sanığın (kasten işlenen) eyleminin bir bütün hâlinde TCK'nın 265/1. maddesine uyan görevi yaptırmamak için direnme suçu oluşturduğu gözetilmeden suç vafında yanılığa düşülerek taksirle yaralama suçu (oluştugu gerekçesiyle) şikâyetten vazgeçme nedeniyle düşme kararı verilmesi ..." (4. CD., 12.03.2013, E. 2012-1542/K. 2013-7767, Yaşar/Gökcan/Arıuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8016); "Ender D. isimli kişinin

görevin yapılmasını geciktirmek veya yavaşlatmak amacıyla hareket etmişse, TCK md. 265'teki suç oluşmaz. Suç tipinde kastın amacı türü arandığından suçun doğrudan kastla veya olası kastla işlenmesi olanaklı değildir⁷⁰. Fail doğrudan kastla hareket ederse, yani kamu görevlisine cebir veya tehdit uygularsa, kamu görevinin yapılmasını engelleme amacı yoksa, TCK md. 106 veya md. 108 uygulama alanı bulacaktır⁷¹.

uyuşturucu madde satışı yaptığı yönünde alınan istihbari bilgiler üzerine görevli polis memurlarının alıcı kılıfına girerek bu kişiyi ve yanındaki diğer kişileri yakalamak için yaptıkları operasyon sonucu, bu kişinin suçüstü yakalandığı, olay yerindeki sanığın ve yanında bulunan Aydın D., Cüneyt A. isimli kişilerin, görevli polis memurlarının uyarısına rağmen, ticarî taksi şoförü olan sanığın kullandığı araç ile kaçmaya çalıştıkları sırada görevli polis memurlarından Gökhan D.'nin aracın altında kalarak bacağından yaralandığı, diğer görevlilerin lastiklere ateş etmesi sonucu aracın durdurulabildiğinin iddia olunması karşısında; // 765 sayılı TCK'nın 260. maddesinde düzenlenen görevli memura menfi direnme suçunun karşılığının 5237 sayılı TCK'da düzenlenmemiş olması, 5237 sayılı TCK'nın 265. maddede düzenlenen suçun kasten işlenebilen suçlardan olması gözetilerek ve olay tutanağın içeriği dikkate alınarak, sanığın; Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 13/A maddesine göre, suçüstü hâlinde şüphelileri yakalama ve gerekli kanuni işlemleri yapma görevi bulunan polis memurlarının bu görevini yapmasına engel olma kastıyla hareket edip etmediğinin gerekçeli kararda tartışılmaması..." (5. CD., 25.02.2013, E. 2012-3767/K. 2013-1341, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulanabilir Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8019).

70 TCK md. 265'in failin kamu görevlisinin görevini yaptırmamak amacı ile değil, doğrudan kastla hareket etmesinin yeterli olduğunu savunan görüş için bkz. *Tezcan/Erdem/Önok*, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 911.

71 "Cezaevinde hükümlü olan sanığın, kendi isteği üzerine tedavisi için enjeksiyon yapılmak üzere hastaneye götürülürken, elleri kelepçelenip görevli jandarma askerleri tarafından koluna girilmediğinde, bu şekilde hastaneye gitmek istemediğini söyleyerek koluna giren askeri iteklemek ve sonrasında 'niye böyle yapıyorsun biz buraya senin için geldik' diye uyarı veren görevli uzman çavuş yakınana 'tabi geleceksin, bunun için maaş alıyorsun, çıktığında seninle görüşürüz' biçiminde sözler söyleyerek elindeki enjeksiyon torbasını atıp hastaneye gitmek istememesinden ibaret eyleminin, sanığın hastaneye gitmeye zorlanamayacağı dikkate alınarak görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturamayacağı, görevli yakınana yönelik sarfettiği sözlerin sair kötülük tehdidi niteliğinde olduğu ve TCY'nın 106/1-2.cümlesinde düzenlenen şikâyeteye bağlı tehdit suçunu oluşturduğu, CYY'nın 253. ve 254.maddelerinde öngörüldüğü biçimde uzlaştırma uygulaması yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, yerinde olmayan nitelendirme ve gerekçe ile anılan yasanın 265/1.maddesi uyarınca hükümlülük kararı verilmesi ..." (4. CD., 04.04.2011, E. 2011-908/K. 2011-4383, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014).

Fail, kamu görevlisine görevini yapması amacıyla cebir veya tehdit uygulamışsa, TCK md. 265'teki suç tipi değil, TCK md. 106 veya md. 108 uygulama alanı bulacaktır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK) md. 1'de belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlendiği takdirde, terör suçu sayılır (TMK md. 4). Böylece görevi yaptırmamak için direnme suçu terör amacıyla bir terör örgütünün faaliyeti kapsamında işlendiği takdirde TMK'ya tabi olacaktır.

Fail mağdurun sıfatı konusunda hataya düşmüş olabilir. Buna göre mağdur kamu görevini yerine getiren kişinin kamu görevlisi olduğunu bilmiyorsa, örneğin üniforma giymeyen ve kimlik göstermeyen kişinin polis olduğunu anlayamamışsa, TCK md. 265 açısından kastı ortadan kalkacaktır. Bu durumda TCK md. 106 veya md. 108 uygulanmalıdır (TCK md. 30/2).

Fail, kamu görevlisi mağdurun şahsında yanılıp başka bir kamu görevlisine cebir veya tehdit uygulamışsa, böyle bir hatanın önemi bulunmamaktadır. Bununla birlikte fail, mağdurun kamu görevlisi olduğunu bildiği hâlde, yargı görevini yapan bir kişi olduğunu bilmemekteyse, suçun nitelikli hâli bakımından hataya düşmüş demektir (TCK md. 30/2). Bu durumda fail suçun temel şekilden cezalandırılmalıdır.

B. Hukuka Aykırılık Unsuru

Görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından bazı hukuka uygunluk nedenlerinin uygulanabilirliği değerlendirilebilir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunda kural olarak meşru savunma mümkün değildir. Çünkü meşru savunmanın sözkonusu olabilmesi için mağdurun haksız bir saldırısının bulunması gerekmektedir. Kamu görevlisi tarafından yerine getirilen kamu görevi bir kanun hükmüne dayandığından haksız bir saldırı olarak nitelendirilemez. Dolayısıyla hukuka uygun olarak gerçekleştirilen bir kamu görevine karşı savunma fiilinin gerçekleştirilmesi hukuka aykırı olacaktır⁷². Ancak kamu görevlisi görevinin sınırlarını aşmışsa veya görevi-

72 *Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaklız/Tepe*, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1024.

nin kapsamına girmeyen bir işlemi gerçekleştirmekteyse ya da keyfi davranışlarda bulunmaktaysa, artık haksız bir saldırıdan söz edilebileceğinden, buna karşı yapılacak savunma fiili niteliğindeki direnme meşru savunma kapsamında değerlendirilmelidir. Örneğin polis memuru zor kullanma yetkisinin sınırını aştığı takdirde, kullanılacak cebir veya tehdit ya da kasten yaralama meşru savunma çerçevesinde hukuka uygun olacaktır. Kuşkusuz burada meşru savunma görevi yaptırmamak için direnme suçu açısından değil, cebir veya tehdit ya da kasten yaralama suçları açısından değerlendirilmelidir.

Kamu görevlisinin hukuka uygun olarak gerçekleştirdiği işlemini hukuka aykırı zanneden fail meşru savunmanın "haksız saldırı" koşulunda hataya düşmüş demektir. Örneğin iki sivil giyimli polis memurunun yakalama emri gereğince yakaladıkları kişiyi zorla otomobile bindirdiklerini gören fail, bunu engellemek amacıyla polislerce cebir uygulamışsa üçüncü kişi lehine meşru savunmanın haksız saldırı koşulunda hataya düşmüştür⁷³. Hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarında hata konusundaki teorilerden benimsemiş olduğumuz sınırlı kusur teorisine göre, hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarında hata bakımından suçun maddi unsurlarında hataya ilişkin kurallar (TCK md. 30/1) kıyasen uygulanır⁷⁴. Çünkü hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarında hatayı da ele alan TCK md. 30/3 bu hataya açık bir sonuç bağlamamış, sadece failin bu hatadan yararlanacağını ifade etmiştir. Bu durumda kıyasen TCK md. 30/1 uygulamak gerekir⁷⁵. Buna göre failin hatası, içinde bulunduğu koşullar açısından kaçınılmaz ise, kastı ortadan kalkacağından cebir veya tehdit suçundan cezalandırılmaz. Hatası kaçınılmaz idi ise, yani gerekli dikkat ve özeni gösterseydi hataya düşmeyecekti ise, kullandığı cebir nedeniyle taksirle yaralama suçundan (TCK md. 89) sorumlu olacaktır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni olarak düşünülebilir. Örneğin bir

73. Yaşar/Gökcan/Arıuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7959.

74. Kangal, Zeynel T.: Ceza Hukukunda Zorunluluk Durumu, Ankara 2010, sh: 365; Erman, Ragıp Bartı: Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi, İÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2006, sh: 338-339, 342-344.

75. Kangal, Ceza Hukukunda Zorunluluk Durumu, sh: 368-369.

gösteri yürüyüşünü durdurmak isteyen polisleri vücutlarını allanarak ölçülü bir cebirle geçmeye çalışan göstericiler AY md.4 kapsamındaki bir hakkı kullandıklarından filleri hukuka uygun kabul edilmelidir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunda mağdurun rası geçerli değildir. Çünkü bu suç kamu idaresinin güvenilirliğine işleyişine karşı suçlar arasında düzenlenmiştir ve kamu görevli mağdurun üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkı mevcut değildir.

C. Kusur

TCK'nın kusur yeteneğini etkileyen yaş küçüklüğü (md.1), akıl hastalığı (md. 32), sağır-dilsizlik (md. 33) ve geçici nedenli, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma (md. 34) ile ilgili genel hükümlerinin görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından da uygulama alanı bulabileceği konusunda şüphe yoktur.

Bir kişi üzerinde cebir veya tehdit kullanılması suretiyle kamu görevlisine görevi yaptırmamak için cebir veya tehdit kullanmasının sağlanması hâlinde, cebir veya tehdide maruz kalan araç kişinin kusurunun ortadan kalktığı kabul edilmektedir (TCK md. 28). Azak kanaatimize göre, cebir veya tehdit zorunluluk hâlinin bir alt oyudur⁷⁶. Bu nedenle korunan hukuksal yarar ile ihlâl edilen hukuksal yararları karşılaştırarak bir sonuca varmak gerekmektedir. Araç kişinimaruz kaldığı cebir veya tehditle tehlikeye sokulan hukuksal yararlar araç kişinin kamu görevlisine uyguladığı cebir veya tehditle tehlikeye soktuğu hukuksal yarar eşit ise, mazeret nedeni olarak zorunluluk hâli vardır. Örneğin araç kişinin vücut dokunulmazlığına yönelik bir tehdit varsa, araç kişi kamu görevlisine cebir uyguladığı takdirde mazeret nedeni olarak zorunluluk hâli gereğince kusuru ortadan çıkar. Birincisi ikincisinden önemli derece üstünse, hukuka uygunlunedeni olarak zorunluluk hâli bulunmaktadır. Örneğin araç kişi kamu görevlisinin görevini engellemediği takdirde ölüm ile tehdit edilinceyse, TCK md. 265'in maddi ve manevi unsurlarını gerçekleştirdiği takdirde zorunluluk hâli gereğince fiili hukuka uygundur. Her iki hâlde araç

76. Kangal, Ceza Hukukunda Zorunluluk Durumu, sh: 54-55.

kişiye cebir veya tehdit uygulayan arka plândaki kişinin dolaylı fail (TCK md. 37/2) olduğu konusunda kuşku bulunmamaktadır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından kusuru etkileyen bir neden olan haksız tahrikin uygulama alanı bulup bulamayacağının tartışılması gerekmektedir. Haksız tahrikten bahsedebilmek için mağdurdan kaynaklanan ve failde hiddet veya şiddetli elemi meydana getiren haksız bir fiilin mevcut olması gerekmektedir. Kamu görevlilerinin bir kanun hükmüne dayalı olarak yerine getirdikleri görevleri haksız bir fiil olarak nitelendirilemez⁷⁷. Dolayısıyla görevini yerine getiren kamu görevlisine karşı görevi yaptırmamak için cebir veya tehdit kullanılması hâlinde failin haksız tahrik hükmünden (TCK md. 29) yararlanması mümkün değildir. Kamu görevlisi görevini yerine getirdiği esnada görevinin sınırlarını aşarak veya keyfî hareketlerde bulunarak haksız bir fiil gerçekleştirdiği takdirde, artık bir kamu görevinin yerine getirilmesinden bahsedilemeyeceğinden sorunun, kamu görevlisine karşı görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından değil, cebir (TCK md. 108) veya tehdit (TCK md. 106) ya da kasten yaralama (TCK md. 86) suçları bakımından ele alınması gerekmektedir. Bu bakımdan da haksız tahrikin bu suçlar bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak Yargıtay, haksız tahrikin görevi yaptırmamak için direnme suçu bakımından ele alınması gerektiği görüşündedir⁷⁸.

77 Kangal, Zeynel T.: "Türk Ceza Hukukunda Haksız Tahrik", EÜHFD 2010, c: XIV, sy: 3-4, sh: 38.

78 "Sanığın aşamalarındaki savunmasında; müşteki polislerin kendisine hakaret ettiğini ve ekip otosuyla ayağının kenarından geçtiklerini savunması, bu savunmanın tanıklar Ş., A., E.'in beyanlarıyla doğrulanması, ayrıca tüm müşteki ve tanık beyanları, sanık savunması ve olay tutanağıyla sanığın müstekilere 'neden arabayı üzerine sürüyorsunuz' dediğinin anlaşılmasına göre, hakaret suçunda T.C.K.nın 129. ve direnme suçunda da T.C.K.nın 29. maddesinin uygulanma koşullarının karar yerinde tartışılmaması yasaya aykırı ..." (4. CD., 08.10.2012, E. 2011-2405/K. 2012-19951, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanıkların aşamalarda, görevli polislerin kendilerine vurduklarını, biber gazı sıkıntıklarını savunmaları ve adli raporlarındaki bulgular karşısında, bu savunmaları yöntemince irdelenerek T.C.K.nın 29. maddesi gereğince haksız tahrik hükümlerinin sanıklar lehine uygulanma olanağının tartışılmaması ..." (4. CD., 08.10.2012, E. 2010-30942/K. 2012-19871, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanık E. A.'ın soruşturma aşamasında alınan ifadesinde müstekinin kendisine 'niye artistlik yapıyor-

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu md. 33'te özel bir hak tahrik hâli düzenlenmiştir. Buna göre, toplantıya gösteri yürütüşü kanuna aykırı hâle gelmeden (2911 sayılı Kanun md. 23) ya c toplantı veya gösteri yürüyüşünün dağıtılmasını koşulları (2911 sayılı Kanun md. 24) oluşmadan kolluk kuvvetlerinin zor kullanma yetkilerini aşarak toplantı veya gösteri yürüyüşünü dağıtmaları ilinde toplantı veya gösteri yürüyüşlerine katılanların işledikleri 2911 sayılı Kanun'un 32/1. maddesindeki direnme suçunun ve TCK'd. 265'teki görevi yaptırmamak için direnme suçunun cezası dörtte bir kadar indirilebileceği gibi, ceza vermektense deazgeçilebilir.

V. SuçuÖzel Görünüm Şekilleri

A. Teşebüs

Görevi yaptırmamak için direnme suçu sırf hareket suçu olduğu için cebir ve tehdidin yapılmasıyla suç tamamlanır. Suçun aşması için kamu görevlisinin görevinin yapmasının engellenmesi şart değildir. Suçun icra hareketleri kısımlara bölünebiliyorsa,

sanık lan' decini, tekme ve kafa attığını, tanık olarak 'O., N. ve H. A.' gösterisi karşısında, iltilen tanıkların dinlenilmesi, sonuca göre sanığın görevli direnme suçundan T.C.K.nın 29. maddesindeki ve görevliye hakaret suçuundan ise ilan Kanunun 129. maddesindeki haksız tahrik hükümlerinin nık lehine uyguna olanağının tartışılması gerekirken eksik inceleme ve yetersgerekçeyle hükm kurulması ..." (4. CD., 01.10.2012, E. 2010-22948/K. 2012-111, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanığın, olay sırasında kakolun içerisinde olarak darp edildiğine dair savunmasının tanık A. B.'in beyyla desteklenmesi karşısında, savunmanın doğruluğu araştırılıp olayın çıkış sebi üzerinde dularak, görevi yaptırmamak için direnme suçu yönünden T.C.nın 29. hakaretiçü yönünden ise 129. maddelerindeki haksız tahrik hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağının tartışılmaması ..." (4. CD., 25.09.2012, E. 10-24658/K. 20-18375, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanıkların savunmalarında bu doğrultudaki sanık Ömer'e ilişkin hekim raporu karşısında, polis olan sanıkların görevlerini yaparlarken sanıklara karşı zor kullanma yetkilerinin nırını aşıp aşmadıklarının değerlendirilmesi ve sınırın aşılının kabulü hâliie, görevliye direnme eyleminde TCY'nin 29., görevliye hakaretleminde anılaşa'nın 129. maddelerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışarak sonucuna ge karar verilmesi gerekirken ..." (4. CD., 04.06.2008, E. 2008-17/K. 2008-121, YKD 2009, c: 35, sy: 1, sh: 161-163).

teşebbüs mümkündür. Örneğin kamu görevlisine görevini yapmasını engellemek amacıyla yazılan tehdit mektubunun kamu görevlisinin eline geçmemesi hâlinde teşebbüsten söz etmek mümkündür⁷⁹.

B. İştirak

Görevi yaptırmamak için direnme suçu iştirak hâlinde de işlenmiş olabilir. Bu durumda iştirake ilişkin genel kurallar uygulanacaktır. Fiile fail olarak iştirak etmeyen kişiler azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulacaklardır. Örneğin faili kamu görevlilerinin görevini yapmalarını engellemek üzere cebir veya tehdit uygulaması için yönlendiren kişi azmettiren olarak cezalandırılacaktır. Kamu görevlilerine cebir uygulaması için faile silâh veya benzeri bir araç temin eden kimse ise, yardım eden olarak cezalandırılacaktır.

Eklemek gerekir ki, TCK md. 265/3'te suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi nitelikli unsur olarak kabul edilmiştir. Buna göre müşterek faillik söz konusu olduğu takdirde, sadece müşterek failler bakımından ceza artırılabılır.

TCK md. 265 bakımından dolaylı faillik de mümkündür. Arka plândaki kişi araç kişiye cebir veya tehdit uygulayarak görevini yaptırmamak için kamu görevlisine cebir veya tehdit uygulatmışsa, dolaylı fail olarak sorumludur (TCK md. 28, 37/2).

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun nitelikli hâlleri diğer fail ve şeriklere bunları iştirak iradesine uygun olarak bilmeleri hâlinde sırayet ettirilebilir. Görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlemek için anlaşılan kişilerden biri uyguladıkları cebir esnasında anlaşmanın dışına çıkarak silâh kullanırsa, TCK md. 265/4 diğer faillere uygulanmaz⁸⁰.

⁷⁹ *Ermun/Özek*, Ceza Hukuku, Özel Bölüm, Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, No: 647; *Soyaslan*, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (9), sh: 704.

⁸⁰ "Olay gecesini, sanık Ünal'ın bıçakla görevlilerin üzerine yürüdüğü, görevlilerce kendisine müdahale edilerek bıçağın yere düşürüldüğü, bu sırada arbeye yaşandığı ve arabada bulunan diğer sanıklar Cemile ve Emre'nin de şıkkatlı sözler sarfetmek ve memurlara vurmak suretiyle olaya müdahil olduklarının kabulü karşısında; sanıklar Emre ve Cemile'nin, silâhla direnme eylemine iştirak iradesi ile hareket edip etmedikleri tartışılmadan tüm sanıkların cezasında TCK md. 265/4. maddesi ile artırım yapılması..." (4. CD., 27.12.2012, E. 2011-10547/K. 2012-32557, *Yaşar/Gökcan/Artuç*, Yorumlu-Uygulanabilir Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8026).

C. İçma

1. Çek İçtima

Görevi yaptırmamak için direnme suçu ile birlikte başka bir suç da işlenmiş olabilir⁸¹. Bu suçun yanısıra, kamu görevlisine haret edilmiş bu fiil cebir veya tehdit kapsamında görülemeyeceğinin, TCK md 25/3-a gereğince ayrıca ceza verilecektir⁸². Yine görevi yap-

⁸¹ "Sanık yerinde haciz yapmakta olan icra memurunun okumak için ald haciz tuttağını yırtarak haczedilen araca binip olay yerinden uzaklaşması içtimindeuşan eyleminde, görevi yaptırmamak için direnme suçunun cebireya tehditğelerinin ne suretle oluştuğu açıklanmadan ve eyleminin T.C.nin 205'ine maddesinde düzenlenen resmi bir belgeyi yok etmek suçunu oluşturunayacağı da tartışılmadan, yetersiz gerekçeyle hüküm kurulması " (4. CD., 2.0.2011, E. 2009-13445/K. 2011-18058, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014).

⁸² *Tezcan/Ömek/Ömek*, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 913. "Haret suçunu oluşturacak eylemler bu suçun içine alınmadığından, suçun işlenmesi sırasında görevlilere hakaret edilmesi durumunda fail ayrıca kamu görevlisi hakaret sundan da cezalandırılacaktır" (CGK, 02.03.2010, E. 2009/9-259/K.10-47, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanıkların direnme eylemi ile birliktşlediği görevlilere sövme suçunun 5237 sayılı TCK'nın 265. maddesinde öngörülen '...engellemek amacıyla cebir ve tehdit...' kapsamının dışında olması karşısında, TCK'nın 265. maddesinin yanında aynı yasanın 125/3-a maddesi uyarın hüküm kurulması gerekirken, sövme eyleminin etkin direnme suçunun ögesi bul edilerek tek suçtan hüküm kurulması..." (8. CD., 18.10.2012, E.12-12828/ 2012-31522, *YKD* 2013, c: 39, sy: 1, sh: 175-176); "5237 sayılı TCK'nın 265. maddesinde öngörülen 'kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit...' unsurunun sövme eylemini kapsamadığını anlaşılmı karşısında; sanığın direnme eylemi ile birlikte gerçekleştirdiği sövme eylemin görevi yaptırmamak için direnme suçunun ögesi olmayıp ayrı suç oluşturacağı T.CY'nin 265 ve 125/3-a maddelerinden ayrı ayrı hüküm kurulması gerektiğizetilmekten, görevliye sövme eyleminin görevi yaptırmamak için direnme suçunda eritilerek hükmümlülük kararı verilmesi ..." (4. CD., 26.03.20, E. 2009-56/K. 2009-5835, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sağın etkin direnme eylemi ile birlikte işlediği görevlilere sövme eylemlerinin 52 sayılı TC'nin 265. maddesinde öngörülen '... engellemek amacıyla cebir ve tehdit...' kapsamının dışında olması karşısında, TCY'nin 265 ve 125/3-a, 43/2. maddesine uygunu ayrı suçtan hüküm kurulması gerekirken, sövme eyleminin etkin direnme suçunun ögesi olmadığı gözetilmeden içinde eritilerek tek suçtan hükmümlülük kararı verilmesi..." (4. CD., 07.09.2007, E. 2007-7672/K. 2007-6710, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014).

tırmamak için direnme fiilinin yanı sıra, eşyaya zarar verilmişse, mala zarar verme suçu da oluşacaktır⁸³.

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu md. 32/1'de kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşlerine katılan kişilerin, ihtara ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar etmeleri bağımsız bir suç olarak düzenlenerek yaptırma bağlanmıştır. Md. 32/2 ise, ihtara ve zor kullanmaya rağmen kolluk görevlilerine karşı cebir veya tehdit kullanılarak direnilmesi hâlinde, ayrıca TCK md. 265'ten dolayı ceza verilmesi öngörülmüştür. Böylece 2911 sayılı Kanun md. 32/1'deki fiilin TCK md. 265'in içerisinde erimesine engel olunarak gerçek içtima düzenlemesi kabul edilmiştir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun var olan bir suç örgütünün oluşturduğu korkutucu güçten yararlanılarak örgüt üyesi veya silâhlı örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi (TCK md. 220/6) veya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi (TCK md. 220/7) tarafından işlenmesi hâlinde hem TCK md. 265/4 hem de TCK md. 220/2 uygulama alanı bulacaktır⁸⁴. Burada bileşik suç hükümleri (TCK md. 42) uygulanarak TCK md. 220/2'den dolayı ceza verilmemesi düşünülemez. Çünkü TCK md. 265/4 görevi yaptırmamak için direnme suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesini değil, örgütün oluşturduğu korkutucu güçten yararlanarak işlenmesi şeklinde özel bir unsur aramıştır.

2. Görünüşte İçtima

a) Özel Norm-Genel Norm İlişkisi

Askerî Ceza Kanunu'nun (AsCK) 90. maddesinde mukavemet suçu düzenlenmiştir. Bu suç tipi görevi yaptırmamak için direnme

⁸³ Yargıtay'ın şu kararına katılmamaktayız; "Sanığın, başka bir olay nedeniyle kendisini yakalamak isteyen görevli polis memurlarına saldırarak yaralaması ve polis merkezine getirildikten sonra da direnme eylemlerini sürdürerek eşyaya karşı da şiddet uygulamak suretiyle masa camını kırmasının bütünüyle görevliye direnme suçunun oluşturacağı ve olayda kanu malına zarar verme kastının bulunmadığı gözetilmeden eylem ikiye bölünerek her iki suçtan ayrı ayrı mahkûmiyet hükmü kurulması bozmayı gerektirmiştir ..." (4. CD., 08.11.2010, E. 2010-22663/K. 2010-18635, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014).

⁸⁴ Şen, Ersan: Suç Örgütü, İstanbul 2013, sh: 62-63.

suçuna göre özel bir normu ifade etmekteydi Bu madde şu şekildedir; 1. "Bir amiri veya mafevkini zorla ve tehditle hizmet emrini ifadan menetmeğe, yahut hizmete mütaallik bir muarleyi yapmak veya yaptırmamak için zorlamağa kalkışan mukavemet cümünü yapmış olur. Bu cürmü işleyenler altı aydan on seneye kadar, az ihim hallerde üç aydan az olmamak üzere hapis, seferberlikte iki senede, az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere hapis cezalarıyleezalandırılır". 2. "Mukavemet cürmü amirin muhafazasına memur'an yahut bu maksatla getirilen erbaşa ve ere karşı yapılırsa yine aynı za verilir".

AsCK md. 90'da düzenlenmiş olan mukavemet suçunun faili asker kişi olmalıdır. Asker kişiden ne anlaşılması gerektiği AsCK md. 3-4'te gösterilmiştir⁸⁵. Dolayısıyla bu suç özi bir suçtur. Yine bu suçun mağduru, failin amiri veya üstü olmalıdır. Ayrıca AsCK md. 90/2'ye göre, mağdur, amirin muhafazasında görevli erbaş veya er de olabilmektedir. Yine suçun mağduru AsCK m. 106 gereğince askerî karakol, nöbetçi veya devriye de olabilecektir.

AsCK md. 90'da düzenlenen mukavemet içi seçimlik hareketli bir suçtur. Tıpe uygun hareketlerden birincisi,ir amiri veya üstü zorla veya tehditle askerî hizmete ilişkin emrinerine getirilmesinden men etmeye kalkışmaktır. Bu hareketin söznusu olabilmesi için öncelikle amir veya üste verilmiş, onun tarafından yerine getirilmesi gereken hukuka uygun bir emrin bulunması gerekmektedir⁸⁶. Böyle bir emre zor ya da tehdit kullanmadan itaat eneyen asker kişi emre itaatsizlikte ısrar suçunu (AsCK md. 87) işlemiş olur⁸⁷. İkinci hareket

⁸⁵ Kangal, Zeynel T.: Askerî Ceza Hukuku, 2. Baskı, Anra 2012, sh: 60 vd.

⁸⁶ Değirmenci, Olgun: Askerî Ceza ve Disiplin Hukuku Ankara 2013, sh: 302. "Sanığın, nöbet talimatı gereği ceplerini boşaltıp devri nöbetçi onbaşı tarafından üzerinin aranmasına müsaade etmesi gerekmekte ap, bu hususta devriye nöbetçi onbaşı tarafından verilen emrin hizmete ilişkili olduğunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Sanık, devriye nöbetçi oası olan Çvş. H.E.'nin bu husustaki emirlerini yerine getirmeyip ona fiziki mahalede bulunarak devriye nöbetçi onbaşısının hizmet emrini ifa etmesini enlemeye çalıştığı anlaşıldığından, bu eylemlerin bir bütün olarak değerlendirildiğinde ASCK'nın 90'ıncı maddesinde düzenlenen mukavemet suçunu oluşturduğundan ..." (As. Yrg. 4. D., 08.10.2008, 2008/1905-1891 E.-K., AsYD 2009, sy: 2sh: 163-166).

⁸⁷ Değirmenci, Askerî Ceza ve Disiplin Hukuku, sh: 303Yapılan incelemede; askerî mahkemece; sanığın, 11 Nisan 2006 tarihinde, nöbetÜzman Çavuş A.K. tarafından H.B. ve S.Ç. aracılığı ile cep telefonunu iade etrsi yönünde emir verilmesi-

ise, bir amiri veya üstü zorla veya tehditle askerî hizmete ilişkin bir işlemi yapmak veya yapmamak için zorlamaya kalkışmaktır⁸⁸. Amir

ne rağmen, emrin gereğini yerine getirmede, daha sonra Uzman Çavuş A.K.'nin da bulunduğu garaj odasına giderek 'Ne var, üç defa adam yolluyorsun, sen kimsin benim telefonumu istiyorsun, kimse benim telefonumu alamaz' şeklinde sözler söylediği, bunun üzerine Uzman Çavuş tarafından telefonunun bölük komutanının emri üzerine toplandığının, sadece kendisinin telefonunun toplanmadığının söylendiği, bu sözler üzerine sinirlenerek cep telefonunu masanın üzerine fırlattığı, daha sonra Uzman Çavuş'un üzerine yürüdüğü, başı ile kafasını ittiirdiği, bu sırada masaya bıraktığı telefonu almaya kalktığı, olay yerinden uzaklaştırılırken 'İfadem yazacağım, herkes yazıyor zaten, yaz' şeklinde sözler sarf ettiği, maddi vaka olarak sübute edildiği kabul edilerek, bu suretle üstünü zorla hizmet emrini ifadan men etmeye çalışarak mukavemet suçunu işlediği sabit görülerek mahkûmiyetine karar verilmiş ise de, // Sanığın şoför olması nedeniyle birlik dışında taşınmasına müsaade edilen, ancak birliğe döndüğünde garaja teslim etmesi gereken cep telefonunu, nöbetçi Uzman Çavuş A.K. tarafından, diğer askerler H.B. ve S.Ç. aracılığı ile iade etmesi yönünde emir verilmesine rağmen, askerî hizmete ilişkin bulunduğu konusunda bir tereddüt bulunmayan bu emrin gereğini yerine getirmemek, garaja giderek vermeyeceğini sözle de ifade etmek şeklindeki eylemi emre itaatsizlikte ısrar suçunu oluşturmaktadır. Sanığın kendisine yönelik hizmet emrine karşı eylemi burada sona ermiştir. Müteakiben, kendisinden istenen cep telefonunu masaya atıktan sonra üstü konumunda bulunan mağdur Uzman Çavuş A.K.'yi omzundan ve başı ile kafasından itirmesi eylemleri ise, üste fiilen taarruz suçunu oluşturmaktadır. Sanığın, cep telefonunun Uzman Çavuş A.K. tarafından asker vasıtası ile defalarca istenmiş olması nedeniyle onun bulunduğu garaja gidip, bu ofkesini 'Ne var, üç defa adam yolluyorsun, sen kimsin benim telefonumu istiyorsun, kimse benim telefonumu alamaz' şeklinde sözlerle ifade ederek elindeki cep telefonunu önündeki masaya fırlatması ile birlikte mukavemete konu olan cep telefonunu teslim etmeme fiili sona ermiştir. Sanığın telefonu vermemek üzere bir amiri veya mafevkini zorla ve tehdit ile hizmet emrini ifadan menetmeye yahut hizmete müteallik bir muameleyi yapmak ve yapmamak için zorlamaya kalkışmak şeklindeki bir eylemi, pasif ya da aktif bir direnmesi söz konusu değildir. Emre itaatsizlikte ısrar suçunun gerçekleşmesinden sonra üstü olan Uzman Çavuş'un üzerine yürüyerek başı ile kafasını itirmesi ise tamamen kendisinden cep telefonunun Uzman Çavuş tarafından geri istenerek, alınmasına duyduğu öfkeden kaynaklanmaktadır. Dolayısı ile sanığın eylemleri, mukavemet suçunu değil, birbirini takip eden, ancak birbirinden bağımsız emre itaatsizlikte ısrar ve üste fiilen taarruz suçlarını oluşturmaktadır. Bu nedenlerle sanık hakkında mukavemet suçundan tesis olunan mahkûmiyet hükmünün (sanık hakkında aleyhe temyiz bulunmadığı hususuna da işaret olunarak) suç vashı yönünden bozulmasına karar vermek gerekmiştir" (As. Yrg. 2. D., 24.09.2008, 2008/2098-2152 E.-K., AsYD 2009, sy: 22, sh: 160-162).

⁸⁸ "10.2.2005 tarihinde askerî servis aracında araç komutanı olarak görevli bulunan sanığın, araç görev kağıdını Bölük Komutanı'na imzaya gönderdikten sonra, Bölük Komutanı'nın görev kağıdını imzalamayıp bekletmesine sinirlenerek önce Bö-

veya üstü askerî hizmete ilişkin bir işlemi sözkonusu değilse, bir veya teht kullanılmış olsa bile, mukavemet suçu oluşmaz⁸⁹. CK

lük Komutanı'nın odasına gidip görev kağıdını imzalamayarak personeli kletmesi rleniyle (Temyiz edilmemiş bulunan amire saygısızlık suçuna konu olacak şekilde bazı saygısız söz ve tavırlar sergileyip Bölük Komutanı'nın yanındayrıldığı, bun üzerine sanığın Bölük Komutanı olan J.Tgm. M.T.'nin, habercivastasiylanığı yanına çağırıldığı, Bölük Komutanı odasına gelen sanığın, 'Özeörüşelim'yerek oda kapısını kapatmak istediği, ancak Bölük Komutanı'nın, binin açık knasını istediği, sanığın yine de kapıyı kapatmaya çalışması üzerineölük Komutanı'nın kalkıp kapıyı açmaya çalıştığı, ancak sanığın Bölük Komutanı'nı itekleyek kapıyı açmasını engellemeye çalıştığı anlaşılmakta olup, esasen addı olayını şekilde sübut bulduğuna ilişkin olarak herhangi bir uyumsuzluk bulunmamaktadır. // ... Sanığın amiri durumunda bulunan J.Tgm. M.T.'nin o'dan önce hdisine karşı saygısız söz ve tavırlar sergileyen sanığı bu disiplinsdavranış nedeniyle kendisi ile görüşmek üzere odasına çağırmasının hizmet ilişkkin biylem olduğu, sanığın bu çağrıya uyarak mağdur Tgm. M.T.'nin rkan odasırgelmesi ve devamında sanık ile mağdurun (Amir ile maiyetin) sığın önceki disiplinsiz davranışı ile ilgili olarak görüşmesi de yine aynı askerî hmete ilişkinarak icra edilen eylemlerdir. Amir durumundaki mağdur Tgm. M.'nin tamam hizmete ilişkin olan bu görüşmenin şekli ve içeriğini belirlemeyetkili olduğuvususunda da kuşku bulunmamaktadır. // Dolayısıyla amir durumundaki mağdurTgm. M.T.'nin sanık Astsb. M.Ö. ile yaptığı görüşme sırasında rkan odasır kapısının açık ya da kapalı olması hususundaki takdir ve tercih ikkını kulması, sanığın askerî itaat ve inkiyadı bozucu nitelikteki davranışını önleme yönelik olması nedeniyle askerî hizmete ilişkin bir durum olup, İtakdir hainın kullanılmasının, yani hizmete ilişkin bir talebinin yerine getirmesinin sac tarafından Tgm. M.T.'nin iteklenmesi suretiyle engellenmesi AS'ın 90'ıncıaddesinde tanımlanan 'Amire mukavemet' suçunu oluşturmaktadır (As. Yrg. D. 12.06.2008, 2008/97-107 E.-K., AsYD 2009, sy: 22, sh: 156-159).

⁸⁹ "... alk aldığı her iki amirine bizzat söyleyen sanık Sivil Memur S.G., Frika Komutanının yazdırıldığı resmî yazıya istinaden alkol muayenesinin yapılattnesi için Aura Asker Hastanesi Baştabipliğine sevk edilmek istenmiş, sanık alkol muayesine gitmeyeceğini beyan ederek, doktorun alkol muayenesini yanda yapmanı söylemiştir. // ... Dosyadaki bilgilere göre, sanığın alkol muayesine sevk emesindeki temel maksat, alkollü olduğunun doktor raporuyla belenmesi vlüzlenlenecek disiplin soruşturma dosyasının Milli Savunma Bakağına intikalın sağlanmasıdır. Disiplin soruşturma sürecinin başlamasından itibaren, delil tcama faaliyetleri kapsamında bir takım işlemlerin yapılması mümkün ve gereklimakla birlikte; bu doğrultuda verilen talimatların, soruşturmanıniresi açısını askerî hizmet (Askerî vazife) kapsamında değerlendirilmesi, icralilen faaliya niteliğine de uygun düşmemektedir. // Anayasa'nın 38/5'inci maddi, hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda lunmaya ya bu yolda delil göstermeye zorlanamayacağını öngörmüştür. Alkmayenesin yapılabilmesi için askerî hastaneye sevk işleminin fonksiyonlbarıyla sık aleyhine sonuç doğurabilecek bir delil toplama faaliyeti olduğu vearet olunardlı işlevi sebebiyle de, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 'inci ve bu nun'un 82'inci maddesine dayanılarak çıkarılan Yönetmeliğin 4 v'inci

md. 90 teşebbüsü cezalandıran bir suç tipidir. Bu nedenle failin amir veya üstünü askerî hizmete ilişkin emri yerine getirmekten men etmiş olması ya da askerî hizmete ilişkin bir işlemi yapmak veya yapmamak için zorlamış olması suçun oluşması bakımından zorunlu değildir.

AsCK md. 90'da "zor ve tehdit" kavramları kullanılmıştır. Burada zor kavramını TCK md. 265 anlamında cebir olarak anlamak

maddeleri hükümlerine uygun olarak yapılması mümkün olan, sanığın, iç ve dış bedenden muayenesine yönelik böyle bir işlemin, askerî hizmetin (Askerî vazifenin) icrası kapsamında değerlendirilemeyeceği açıktır. // Haklarında disiplin soruşturması açılmak istenilen/açılan kamu görevlilerinin, hukukun tanıdığı (susma, aleyhe delil göstermeye zorlanmama gibi) temel haklardan yararlanmasını engelleyen veya kısıtlayan uygulamaların, askerî hizmet kapsamında değerlendirilemeyeceğinden hareket edilerek, bu talimatlara itaat etmeyen sanığın eyleminin mukavemet suçunu oluşturmayaacağı sonucuna varılmıştır" (As. Yrg. 2. D., 24.02.2010, 2010/277-505 E.-K., AsYD 2011, sy: 24, sh: 80-84); "... Sanığın, 29.4.2004 tarihinde, yanında sivil kıyafetli olarak bulunan Astsb.Kd.Çvş. R.K. ile birlikte üstünde kamuflaj elbisesi ve elinde şapkası olduğu hâlde, Özmerkez Alışveriş Merkezi civarında dolaştığı, bu sırada Merkez Komutanlığında görevli Astsb.Kd.Çvş. S.S. ile birlikte İnz.Er E.E.'nin devriye görevinde bulundukları, sanığın şapkasız bir şekilde dolaştığını gören Astsb.Kd.Çvş. S.S.'nin, sanığı, şapkasını takması konusunda uyardığı, sanığın sinirli ve saygısız bir şekilde davranması üzerine Astsb.Kd.Çvş. S.S.'nin sanığın kimlik bilgilerini alıp tutanak tuttuğu ve Er E.E. ile birlikte askerî araç park yerine doğru ilerledikleri, sanığın sinirlenip Astsb.Kd.Çvş. S.S.'nin arkasından koşarak askerî araç park yerine geldiği, Astsb.Kd.Çvş. S.S.'ye yüksek sesle bağırarak 'Gelin sizle konuşalım, illâ yalakalık mı yapacağız' dediği, Astsb.Kd.Çvş. S.S.'nin, görevini yaptığı şeklinde cevap verdiği, sanığın, bunun üzerine 'Sen benim kim olduğumu bilmiyorsun, seninle sivilde görüşmeyelim' dediği ve aracın kapısının kapanmasına engel olduğu, Er E.E.'nin, bu sırada kapıyı kapatmaya çalıştığı, bu duruma sinirlenen sanığın, Er E.E.'ye bir tokat attığı, bu duruma müdahale etmeye çalışan Astsb.Kd.Çvş. S.S.'yi yakasından tutarak itirdiği, daha sonra tarafların, etrafta bulunanlar ve emekli bir astsubay tarafından ayrıldıkları ... anlaşılmakta olup, esasen olayın bu şekilde sübuta erdiği konusunda bir uyuşmazlık da bulunmamaktadır. // ... Gerek öğretide ve gerekse uygulamada, bir amiri veya üstü zorla ve tehditle hizmet enrini yapmaktan alıkoymaya kalkışma biçiminde tanımlanan eylem için; amir veya üstü baskı altına alarak hizmet emrini men etme, hizmete ilişkin işlemin yapılmasını ya da yapılmamasını sağlama kası ile hareket edilmesinin gerektiği, amiri veya üstü zorla ve tehditle hizmete ilişkin bir işlemi yapması veya yapmaması için zorlamaya kalkışma biçiminde tanımlanan eylemde ise, kuvvet kullanılarak men etme arzusunun yeterli olduğu kabul edilmektedir. // ... Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; sanığın, mağdur Astsb. S.S. tarafından, kendisine ait kimlik bilgileri alınıp, hakkında tutanak tutulması üzerine mağdura karşı 'Takıp takmayacağımı sen mi söyleyeceksin.', 'Sen ispiyoncusun, bu sana yakışıyor mu, sen de astsubaysın.' şeklinde sözler sarf ederek, mağdurun inzibat görevlisi olarak kendisine müdahale etmesine tepki gösterdiği, ancak, mağdurun, sanığın kıyafet disiplinine aykırı davranışına müdahale etme görevini yerine getirmesini, zorla ve tehditle önleyici nitelikte bir davranışının ve direnmesinin

gerekir⁹⁰. AsCK md. 90'daki zorun (cebrin) mukavemet (direnme) sınırlarını aşmaması gerekir. Bu sınır kuşkusuz TCK md. 86/1-2'ye göre belirlenmelidir. TCK md. 86/1-2'yi aşan bir kasten yaralama hâlinde artık amire veya üste fiilen taarruz suçu (AsCK md. 91) oluşacaktır⁹¹.

TCK md. 265'in kapsamına girmeyen pasif direniş teşkil eden hareketlerin (yere kapanmak, kendini bir yere kapatmak vb.) AsCK md. 90 kapsamında cezalandırılması gerektiği ifade edilmektedir⁹².

Belirtelim ki, failin suç tarihi itibarıyla asker kişi sıfatını kaybetmesi hâlinde, AsCK md. 90 askerî suç benzeri niteliğini taşıdığından, gerçekleştirmiş olduğu fiilin TCK md. 265'teki görevi yaptırmamak için direnme suçu açısından değerlendirilmesi gerekmektedir⁹³.

b) Asli Norm – Tali Norm İlişkisi

Somut olaya uygulanabilecek asli norm ve tali norm şeklinde iki norm bulunmaktaysa, asli norm uygulanmakta, tali norm geri plâna çekilmektedir. Tali norma asli normun uygulanmadığı hâllerde başvurulacak olası kanun boşlukları engellenmektedir.

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu md. 28/4 şu şekildedir; "Güvenlik kuvvetlerine veya toplantı veya yürüyüş safahatının teknik araç ve gereçlerle tespit için görevlendirilenlere bu görevlerini yaptıkları sırada cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz ve müessir kuvvet sarfetmek suretiyle mani olanlar hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası hükmolunur". Bu düzenlemede geçen "fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde" ibaresi nedeniyle bu suç tanımını tali norm özelliği göstermektedir. Buna göre 2911 sayılı Kanun md. 28/4'deki suç tanımına uygun düşen bir fiil, aynı zamanda daha ağır bir cezayı gerektiren bir suçu oluşturmaktaysa, ilgili suç tipi asli norm olarak uygulanacak ve 2911 sayılı Kanun md. 28/4 geri çekilecektir. Böylece bir görevi yaptırmamak için cebir veya tehdide başvurulması hem 2911 sayılı Kanun md. 28/4'ün hem de TCK

söz konusu olmaması nedeniyle, sanığın söz konusu eylemini, AsCK'nın 90'ıncı maddesinin öngördüğü anlamda 'mukavemet' olarak değerlendirmek mümkün görülmemiştir" (As. Yrg. DK., 17.01.2008, 2008/9-9 E.-K., AsYD 2009, sy: 22, sh: 152-155).

90 Değirmenci, Askerî Ceza ve Disiplin Hukuku, sh: 301.

91 Değirmenci, Askerî Ceza ve Disiplin Hukuku, sh: 301-302, 304.

92 Değirmenci, Askerî Ceza ve Disiplin Hukuku, sh: 302.

93 Kangal, Askerî Ceza Hukuku, (2), sh: 87.

md. 265'in kapsamına girmektedirse, TCK md. 265/1 daha hafif bir ceza öngörülüşü için 2911 sayılı Kanun md. 28/4 uygulanacaktır.

c) Bileşik Suç

Cebir veya tehdit suçu TCK md. 265'teki suç tipinin bir unsuru olduğu için cebir (TCK md. 108) veya tehdit (TCK md. 106) suçundan dolayı faile ayrıca ceza verilmez. Çünkü cebir veya tehdit suçu görevi yaptırmamak için direnme suçunun unsuru olarak düzenlendiğinden bileşik suç kuralı (TCK md. 42) gereğince bu suç içerisinde erir ve ayrıca ceza verilmez⁹⁴. Bununla birlikte kamu görevinin yerine geti-

94 Koca/Üzülmez, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, sh: 368, 386, 397; Tezcan/Erdeni/Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (7), sh: 368, 381-382; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 373, 385, 1025. "Sanığın takip sırasında teslim olmamak ve görevli polis memurlarının yakalamalarını önlemek için aracını polis memurlarının kullandığı motosiklete çarpması neticesi müşteki polis memurları H. Ziya ile Tunçer'in basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralanmasının, görevli memura mukavevet suçu içinde erişeceği gözetilmeden ayrıca kasten yaralama suçlarından da mahkûmiyet kararı verilmesi ..." (9. CD., 11.07.2011, E. 2009-4923/K. 2011-9262, YKD 2011, c: 37, sy: 9, sl: 1724-1725); "Görevi yaptırmamak için direnme suçunun işlenmesi sırasında, kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinin gerçekleşmemesine karşın, 5237 sayılı TCY.nın 265/5. maddesine aykırı olarak, ayrıca basit yaralama eylemlerinden dolayı da sanığa ceza verilmesi ..." (4. CD., 13.04.2009, E. 2007-10617/K. 2009-7203, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanığın kendisini ve arkadaşını karakola götürmek isteyen görevli polis memurlarına karşı bıçak çekerek küfrettiği, siz kim oluyorsunuz, bizi alamazsınız, alayımızı doğrarım diye bağırarak, görevli polis memuru İsmail'i bıçakla yaşamsal tehlike olmaksızın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaraladığı olayda, sanığın görevli memura silahla etkin direnme suçunu işlediği sırada 5237 sayılı TCK nun 265/5. maddesinde öngörülen kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinin gerçekleşmediği, bu nedenle ayrıca kasten yaralama suçundan hükümlülük kararı verilemeyeceğinin gözetilmemesi ..." (1. CD., 09.03.2009, E. 2008-4535/K. 2009-1160, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Olay tarihinde haciz için sanıkların işyerine giden alacaklı vekil katılan Naile M... ve icra memuru olan katılan Kamuran E... ile sanıkların tartışmaya başlayarak muhafaza yaptırmayacaklarını beyan ettikleri, olayın büyümesi için telefonla polis çağırarak üzere dışarı çıkan katılanlardan Naile M...'yu TCK'nın 86/1 kapsamında yaralamaları sonucunda, sanıkların eyleminin haciz için gelen görevlilere muhafaza işlemini engellemek amacıyla cebir kullanarak görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturduğu ve yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinin gerçekleşmemesi karşısında; TCK'nın 265/5. maddesi gereği yalnızca görevi yaptırmamak için direnme suçundan hükümlülük kararı verilmesi gerekirken yaralamadan da hüküm verilerek sanıklara fazla ceza

rilmesini engellemek amacıyla kullanılan cebir nedeniyle kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halleri (TCK md. 87) meydana gelirse, ayrıca bu suçtan dolayı ceza verilecektir (TCK md. 265/5). Bu durumda TCK md. 87 gereğince ceza, TCK md. 86/3-c'deki kasten yaralama suçunun "kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi" nitelikli unsurunun cezası esas alınarak belirlenmelidir.

Fail TCK md. 170/1'de tanımlanan bir hareketle kamu görevlisinin görevini yapmasını engellediği takdirde, bu hareket cebir kapsamında değerlendirilerek TCK md. 265 uygulanmalıdır⁹⁵.

3. Zincirleme Suç

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun zincirleme suç şeklinde işlenmesi mümkündür. Aynı kamu görevinin yapılmasını engellemek amacıyla değişik zamanlarda aynı kamu görevlisine cebir veya tehdit uygulanması hâlinde zincirleme suç hükümleri uygulanır. Örneğin, failin kendisini yakalayan kamu görevlisine karşı karakola götürülürken, karakoldan sonra sağlık kontrolüne götürülürken ve ertesi gün adliyeye götürülürken cebir veya tehdit uygulaması hâlinde TCK md. 265 bir defa uygulanıp ceza zincirleme suç hükümlerine göre artırılmalıdır. Doktrinde egemen olan görüşe göre, görevi yaptırmamak için direnme suçu kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar arasında düzenlendiğinden, suçun aynı kamu görevinin yapılmasına engel olunması amacıyla değişik zamanlarda farklı kamu görevlilerine karşı işlenmesi hâlinde de zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır⁹⁶. Bu görüşe katılmamız mümkün değildir. TCK md. 43 zincirleme suça dâhil olan suçların aynı mağdura karşı işlenmiş olması koşulunu ara-

belirlenmesi..." (4. CD., 25.09.2012, E. 2012-1557/K. 2012-18406, Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8029).

95 "765 sayılı TCK'nın 264/7. madde ve fıkrasındaki '... eylem başka bir suç oluştursa bile ...' şeklindeki 5237 sayılı TCK'nın 170/1-c madde ve fıkrasında yer verilmemesi karşısında, olay günü müştekinin işyerinde aldığı av tüfeği ile görevli polis memurlarının görevlerini yapmasını engellemek için havaya ateş etmesi biçimindeki eyleminden dolayı sanığın sadece kamu görevlisinin görevini yapmasını engellemek suçundan dolayı cezalandırılmasıyla yetinilmesi gerektiği gözetilmeden, ayrıca korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda silahla ateş etme suçundan da mahkûmiyet hükmü kurulması bozmayı gerektirmiş ..." (8. CD., 08.10.2008, E. 2007-2542/K. 2008-10614, YKD 2009, c: 35, sy: 4, sh: 783-784).

96 Artuk/Gökcan/Yenidünya, Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (10), sh: 967-968; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1025.

maktadır. Yine mağduru belirli bir kişi olmayan suçlarda da zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağını ifade etmektedir. Oysa ki, TCK md. 265'teki suç tipinde mağdur belirlidir ve kamu görevini yerine getiren kamu görevlileri şeklinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla aynı kamu görevinin yapılmasını engellemek amacıyla değişik zamanlarda farklı kamu görevlilerine cebir veya tehdit uygulanması hâlinde zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Her bir fiil bakımından TCK md. 265 ayrı ayrı uygulanmalıdır.

4. Fikrî İçtima

a) Aynı Neviden Fikrî İçtima

Doktrinde hakim olan görüşe göre; failin tek bir hareketle aynı görevi yapan birden fazla kamu görevlisini engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanması hâlinde, aynı neviden fikrî içtima hükmü (TCK md. 43/2) uygulanmamalıdır. Çünkü görevi yaptırmamak için direnme suçu kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı işlenen bir suçtur ve aslonan kamu görevinin yerine getirilmesidir. İlgili kamu görevini yerine getirecek kamu görevlisinin sayısı önemli değildir. Dolayısıyla böyle bir durumda aynı neviden fikrî içtima sözkonusu olamaz⁹⁷.

Kanaatimizce failin tek bir hareketle aynı görevi yerine getirmekle olan birden fazla kamu görevlisini engellemek amacıyla cebir veya tehdit kullanması hâlinde TCK md. 43/2'nin bütün koşulları mevcuttur. Bu durumda ceza zincirleme suç düzenlemesine (TCK md. 43/1) göre belirlenir⁹⁸. TCK md. 265'teki suç tipinin mağduru kamu görevlileridir ve aynı kamu görevini yerine getiren birden fazla kamu görevlisinin failin tek bir hareketiyle kamu görevini yapması engellenmiş olabilir. Bu durumda aynı neviden fikrî içtima kuralı uygulanmalıdır. Nitekim Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir⁹⁹.

⁹⁷ Özbeke/Karabun/Doğan/Bacaksız/Tepe, Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, (5), sh: 1025.

⁹⁸ Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 7969.

⁹⁹ "5237 sayılı TCY'nın 265. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme seçimlik hareketli bir suç olup kamu görevlisinin görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir ve/veya tehdit kullanılması ile suç oluşmaktadır. Sanık Adnan'ın olay gecesi içinde bulunduğu aracı, hatalı sollama yapması üzerine durduran ve yasal işlem yapmak isteyen müşteki polis memurları Çağan ile Metin'e 'benim bulunduğum aracı nasıl durdurursunuz lan...' şeklinde sözler söylemesi, her iki polis memuruna fiziksel olarak direnmesi, ekip aracına bindirilip götür-

Birden fazla mağdurun sözkonusu olduğu durumlarda mağdurlardan biri yargı görevini yapan bir kişi ise, aynı neviden fikrî içtin gereğince artum nitelikli unsur üzerinden yapılmalıdır¹⁰⁰.

b) Farklı Neviden Fikrî İçtima

Görevi yaptırmamak için başvuru hareketler aynı zamanda farklı başka suçları da oluşturmaktaysa, fail en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayezalandırılacaktır (TCK md. 44). Örneğin işlenmiş olgü hırsızlık şu nedenle kaçtığı sırada kendisini takip eden polisi yakalanmam: amacıyla öldüren kişi hem nitelikli kasten öldürme suçunu (TCKnd. 82/1-h) hem de görevi yaptırmamak için direnme suçunu işlem olur. Bu durumda farklı neviden fikrî içtima kuralı f-

rülme isteğinde 'siz beni nasıl alırsınız, yarın çıkınca hepinizi bombalayacağım' şeklindeki sözler söylemesi, bu müşteklere zorla araca bindirilip teslim edildiği görü polis memurları Saim, Mehmet, Şerif ve İlker'e polis karakolu götürülmek üzere ekip otosuna bindirilirken 'çorbacı amirlerinize 50 milyar'la verip sürdüreğim, bombalattıracağım' diyerek polis aracına binmek istemesi eylemleri ıgal anlamda birden fazla fiil ya da hareketi içermekte ise de, orta konulan bu davranışlar 5237 sayılı TCY'nın 265. maddesinde düzenlenen 'görevi yaptırmamak için direnme' suçunun tanımında yer alan hukuksal anlamda 'tek bir fiili' uşturmakta olup, bu davranışların devam eden bir süreç içerisinde farklı görevlere karşı tekrarlanarak gerçekleştirilmiş olması da bu sonucu dejtirmeyecektir // Olayın gelişimi sırasında sanığın, cebir ve tehdit kullandığı ps memuru olan müşteklere suçun mağduru, kamu idaresi ise suçtan zarar gören - numundadır. Görevi Yaptırmamak İçin Direnme' suçunun 5237 sayılı TCY'ı 'Kamu İdarinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar' başlıklı bölümüne düzenlenmiş olması da kamu görevlilerinin suçun mağduru olamayacakları anlamına gelmektedir. Aksinin kabulü halinde, görevleri dışında kendilerine ka cebir ve/veya tehdit kullanılması halinde işlenen bu suçların mağduru olacalrında kuşku bulunmayan kişilerin, aynı suçlara görevlerinin ifası sırasında kamu görevlisi sıfıyla maruz kaldıklarında ise suçun mağduru olmadıklarını it sürmek çelişme düşülecektir ki, bunun yasal bir dayanağı bulunmamaktadır. // Somut olda, sanığın suçun yasal tanımında yer alan ve hukuksal anlara tek bir fiili uşturan davranışları, görevini ifa eden altı kamu görevlisine f- şı görevlerini yaptırmamak için gerçekleştirmiş olması nedeniyle aynı neviden fikrî içtima koşulları gerçekleşmiş bulunduğundan, sanık hakkında 5237 - yılı TCY'nın 43/2. maddesinin uygulanması gerekmektedir" (CGK, 02.03.20, E. 2009-9-2/K. 2010-47, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014). Aynı 4. CD., 03.02.2013, E. 2013-17114/K. 2013-16941; 5. CD., 20.05.2013, E. 20-7361/K. 2015395 (www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014).

¹⁰⁰ "Direnme vhakaret eylemlerinin biri yargı görevini yapan avukat olmak e- re birden çoğ görevliye karşı gerçekleştirilmesi nedeniyle TCK'nın 265/2 ve 4. maddeleri uulanmayarak eksik ceza öngörülmüş ..." (4. CD., 09.04.2012., 2010-15939, 2012-8129, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014).

reğince TCK md. 82/1-h uygulanacaktır¹⁰¹. Kamu görevlisinin kamu görevini yerine getirdiği sırada görevi nedeniyle öldürülmesi hâlini (TCK md. 82/1-g) de aynı şekilde düşünmek gerekir¹⁰².

TCK md. 265/2 görevi yaptırmamak için direnme suçunun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesini nitelikli hâl olarak cezalandırmaktadır. Yargısal bir görevi yaptırmamak için yargı görevi yapan kişiye cebir veya tehdit kullanılması aynı zamanda TCK md. 277'deki yargı görevi yapan kişiyi etkilemeye teşebbüs suçunu da oluşturur. Farklı neviden fıkra içtima kuralı geçerli olacaktır. Ancak TCK md. 265/2 ile TCK md. 277'nin ceza oranlarının alt ve üst sınırları aynıdır. Üstelik TCK md. 277/2 genel ilkelerden sapan bir düzenleme getirmektedir. Buna göre, TCK md. 277/1'deki suçu oluşturan fiilin başka bir suçu da oluşturması hâlinde fıkra içtima hükümlerine göre verilecek ceza yarısına kadar artırılır. Bu durumda ceza miktarları aynı olduğu için TCK md. 265/2 ile TCK md. 277/1'in uygulanması arasında fark yoktur. Ancak uygulanacak kanun metninin tespitinde korunan hukuksal değerlerin farklı olması gözönünde bulundurulur ve somut olayda ihlâl edilen veya tehlikeye sokulan hukuksal değer belirlenerek bir yorum yapılmalıdır. TCK md. 265/2 uygulansa bile TCK md. 277/2 gereğince ceza artırılabacaktır.

VI. Yaptırım

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun yaptırımı sadece hapis cezası olarak gösterilmiştir. Bu suç bakımından adli para cezası öngörülmemiştir.

Suçun temel şeklinin cezası altı aydan üç yıla kadar hapis cezasıdır¹⁰³. Nitelikli unsurların bulunması hâlinde, ceza nitelikli unsura

¹⁰¹ Arslan, "Memura Aktif Mukavemet Suçu ve Bazı Suçlarla İçtima Sorunu", sh: 54-55.

¹⁰² Yaşar/Gökcan/Artuç, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, c: 6, (2), sh: 8002.

¹⁰³ "5237 sayılı TCK'nın 61. maddesi uyarınca temel ceza belirlenirken söz konusu maddenin 1. fıkrasında yedi bent halinde sayılan hususlarla aynı Kanunun 3. maddesinin 1. fıkrasındaki 'suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur' şeklindeki yasal düzenlemeler ile dosyaya yansıyan bilgi ve kanıtlar birlikte ve isabetle değerlendirilip, olayın oluş şekli, söylenen sözlerin içeriği, meydana gelen zararın ağırlığı, sanığın kastının yoğunluğu gözönüne alınarak temel cezanın hak ve nesafete uygun bir şekilde belirlenmesi gerekirken, 5237 sayılı TCK'nın 3/1. maddesindeki orantılılık ilkesine aykırı ola-

göre farklıleştirilmiştir. Suçun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesi hânde ceza, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasıdır. Suçun, kişini kendisini tanınmayacak bir hâlde koyması suretiyle ya birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde, TCK md. 25/1 veya 265/2'e göre verilecek ceza üçte biri oranında artırılacaktır. Yine suçsılâhla ya da var olan veya var sayılan suç örgütlenin oluşturduğu korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hânde, TCK md. 25'in 1., 2. ve 3. fıkralara göre verilecek ceza yarı oranda artırılacaktır.

Görevi yaptırmamak için direnme suçu terör amacıyla bir terör örgütünün faaliyeti kapsamında işlendiği takdirde (TMK m.4), TMK md. gereğince verilecek ceza artırılabacaktır.

VII. Muhakeme İlişkin Kurallar

Görevi yaptırmamak için direnme suçunun soruşturulması kovuşturulması herhangi bir muhakeme koşuluna bağlı olmayıp, sen soruşturulur ve kovuşturulur. Yine görevi yaptırmamak için direnme suçu uzlaşmaya tabi bir suç değildir.

Görevi yaptırmamak için direnme suçuna asliye ceza mahkemeleri bakmalıdır¹⁰⁴.

cak şekil ve benzer olaylardan farklı bir özelliği olmayan suçtan dolayı temel cezanın sınırından epeyce uzaklaşarak tayin edilmesi ..." (5. CD., 24.09.2016, E. 2012-933K. 2013-9132, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 16.05.2014).

¹⁰⁴ "Olay gün, okul çevresinde güvenliği sağlamakla görevli olan katılan polise murların, okul öğrencisi olmayan sanığın okul önünden uzaklaştırmak işlemleri nedeniyle, sanığın katılanlara hakaret etmesi üzerine, katılanlar tarafından polis mezzine götürülmesi sırasında zorluk çıkartarak, katılanlara saldıradı tıp raponda belirtildiği şekilde yaralanmalarına neden olduğunun anlaşılması karşısında sanığın eyleminin, 5237 sayılı T.C.K.nun 265. maddesinde düzenlenen görevi yaptırmamak için direnme suçunu oluşturup oluşturmayacağına dair kanıtları derlendirmeye görevinin asliye ceza mahkemesine ait olduğu gözetilerek, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yargılamaya devam edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiş ..." (2. CD., 06.06.2013, E. 2011-275/K. 2013-149, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "İddianamede olay günün Janınmaya bir şahsın kaybolduğunun ihbar edilmesi üzerine müşhiler uzman çuş O. görevli erlerin olay yerine gittikleri, sanığın burada, aslında kaybolmadığı, gittiği gazinoda cep telefonu, anahtarlık ve kredi kartının gasdildiğini sömesi üzerine görevli müştekilerin araştırma yaptıkları, bu araştırma sonucun sanığın anahtarlarının gazinoda oturduğu masanın altında olduğu, cep telefonu ise bindiği takside düşürdüğü tespit edilip kendisine teslimdil-

dikten sonra alkollü olan sanığın işlem yapılmak üzere bindirildiği devriye aracında, müşteki O.'a hitaben 'sen nasıl komutansın lan, benim kartımı bul diyorum, bulmazsan seni süründürürüm, şerefsizlik yapma, sende mi çingensin' diyerek hakaret ve tehditte bulunduğu, duruma diğer müştekilerin müdahale etmeleri ve ikazda bulunmaları üzerine bu defa sanığın diğer dört müştekiye hitaben 'hepinizi yakarım lan, benim kredi kartımı bulacaksınız, rapor alacağım sizi mahkemelerde süründüreceğim, S... gidin lan' diyerek hakaret ve tehditte bulunduğu ileri sürülmesi ve mahkeme tarafından da eylemlerin bu şekilde kabul edilmesi karşısında, sanığın eylemleri, hakkında işlem yapılmasını ve nezarete alınmasını önlemeye yönelik 5237 Sayılı T.C.K.nın 265. maddesinde tanımlanan görevi yaptırmamak için direnme ve görevilere hakaret suçlarını oluşturabileceği, bu sebeple 5235 Sayılı Kanun'un 10 ve 11. maddelerine göre davaya bakma, delilleri değerlendirme ve suçu nitelendirme görevinin asliye ceza mahkemesine ait olduğu gözetilerek, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yargılamaya devam edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması kanuna aykırı..." (4. CD., 03.06.2013, E. 2011-6313/K. 2013-17036, www.kazanci.com, Erişim tarihi: 21.05.2014); "Sanık M. ile temiz istemi bulunmayan diğer sanık L.'in saat 15.30 sıralarında, yakınan H.'in sokakta park halinde duran, kapıları kilitli olmayan otomobilinin içinden bir adet çantayı aldıkları ve olay yerine geldikleri motosiklet ile kaçmaya başladıkları, sanıkların otomobilin içinden çantayı çaldıklarını gören polislerin kendilerini yakalamak için peşlerinden takibe başladıkları, kesintisiz takip sırasında, megafonla 'dur' ikazı yaptıkları, sanıkların ikaza uymadıkları, trafik sıkışınca, polis memuru yakınan A.'in ekip otosundan inerek, sanıkların bulunduğu motosiklete doğru gittiği ve motoru durdurup, aşağı inmelerini söylediği, kaçmalarını önlemek için motorun kontak anahtarını almaya çalıştığı, bu sırada her iki sanığın, polis memuru yakınan A.'e tekme ve yumruk ile vurup, motosiklet ile çarparak yere düşürüp, basit ubbi müdahale ile iyileşebilecek vasıfta yaralanmasına neden oldukları ve bu şekilde çaldıkları çanta ile birlikte kaçmayı başardıkları, polisin takibinin sürmesi üzerine sanık M.'in suça konu çantayı park civarında yere attığı ve kaçarak takipten kurtuldukları, iki ay kadar sonra bir kavgaya olayından dolayı yakalandıklarının iddia edilmesi karşısında; sanık M. ve suç arkadaşının çaldıkları çantayı vermemek ve bu şekilde olay yerinden kaçmak için kendilerini yakalamaya çalışan polis memuruna cebir ve şiddet uyguladıkları ve çanta ile birlikte kaçtıkları ileri sürüldüğüne göre; eyleminin sübutu durumunda, 5237 sayılı TCK'nın 149/1-c maddesine uyan nitelikli yağma suçunu oluşturup oluşturmadığına ilişkin kanıtları takdir ve tartışmanın üst dereceli Ağır Ceza Mahkemesine ait olduğu gözetilerek, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, duruşmaya devam edilerek yazılı biçimde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiş..." (6. CD., 01.04.2013, E. 2012-22834/K. 2013-6688, YKD 2013, c: 39, sy: 5, sh: 1078-1079).

BULAŞICI HASTALIKLARA İLİŞKİN TEDBİRLERE AYKIRI DAVRANMA SUÇU (TCK m.195)

Prof.Dr. Özlem YENERER ÇAKUT*

I. enel Olarak

Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Yasası'nın Özel Hükümler Kitabında, *Topma Karşı Şçlara* ilişkin Üçüncü Kısımın *Kamunun Sağlığına Karşı Şçlar* başlıklı Üçüncü Bölümünde 195.maddede düzenlenmiştir. Türkiye Yasası'n "bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma" başlığı taşıyan 195.maddesine göre, "(1) Bulaşıcı hastalıklardan birine yakalanmış veya bu hastalıklardan ölmüş kimsenin bulunduğu yerin karantına altına alınmasına dair yetkili makamlarca alınan tedbirlere uymayı kişi, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırır."¹

Ya koyucu, madde düzenlemesiyle bulaşıcı hastalığa yakalanmış ve ölmüş olan kimsenin bulunduğu yerin karantına altına alınmasını karar vermiş yetkili makamların tedbirlerine uymayarak ka-

* Özyin Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

1 Hükmet Tasarısı'nın 261.maddesinde yer alan düzenleme; "Bulaşıcı hastalıklardan yakalanmış veya bu hastalıklardan ölmüş kimsenin bulunduğu yer ve diğerlerinin kordon altına alınmasına dair yetkili makamlarca verilen emreler ve yollar konudaki çalışmalara fiilen engel olanlara, hareketlerinin derecesine göre iki dan bir yıla kadar hapis cezası verilir" biçimindeydi. Komisyonunda değiştirilerek benimsenen bu düzenleme Genel Kurulda da değiştirilmiş haliyle kabul edilmiştir. Bak. *Özmen Remzi*, Notlu-Gerekçeli-Karşılaştırmalı 523'ayılı Türk Ceza Kanunu, Ankara, 2004, s.509. Tasarı düzenlemesi aynı biçimiydi 1997 Tassı m.256'da da yer almış bulunmaktaydı. Bak.*Dönmezer Sulhi/YenişFeridun*Karşılaştırmalı Türk Ceza Kanunu Ve 1997 Tasarısı, Gerekçeler, İstanbul, 1995,204-205.